

Erasmus+

ELGPN TOOLS

Riktlinjer för utveckling, politik och system inom livslång vägledning

ETT REFERENSGRAMVERK FÖR EUROPEISKA UNIONEN OCH EU-KOMMISSIONEN

EUROPEAN LIFELONG
GUIDANCE POLICY
NETWORK

Riktlinjer för utveckling, politik och system inom livslång vägledning

ETT REFERENSRAMVERK FÖR EUROPEISKA UNIONEN OCH EU-KOMMISSIONEN

Detta är en oberoende rapport framtagen på uppdrag av European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN), ett nätverk av medlemsstater som erhåller finansiellt EU-stöd inom ramen för programmet Erasmus. Rapporten ger uttryck för ELGPN:s åsikter och återspeglar inte nödvändigtvis EU-kommissionens officiella hållning eller uppfattningar hos personer som agerar för kommissionens räkning.

Strukturen och innehållet i riktlinjerna bygger på kunskaper och erfarenheter hos medlemmarna i European Lifelong Guidance Policy Network och har tagits fram i samråd med relevanta politiska enheter vid DG EAC och DG EMPL, CEDEFOP och ETF, EUPARL samt andra europeiska (ETUC, FEDORA/EAIE, Europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar, Euroguidance) och internationella organisationer (IAEVG, ICCDPP). Riktlinjerna grundas vidare på kunskaper som hämtats från policystudier och granskningar av karriärvägledning som utförts av OECD, Världsbanken, UNESCO, ILO och EU-instanser som CEDEFOP och ETF samt från erfarenheter i länder utanför EU. Detta verktyg sammanfattar det arbete som bedrivits av medlemmarna i ELGPN under perioden 2007–2015 och är utarbetat i konsultation med dr John McCarthy.

© European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN)

Koordinator 2007–2015 University of Jyväskylä, Finland
Finnish Institute for Educational Research (FIER)
<http://elgpn.eu>
elgpn@ju.fi

Omslag och grafisk design: Martti Minkkinen / Finnish Institute for Educational Research (FIER)

Skolverket har finansierat och översatt den svenska versionen av rapporten.

ISBN 978-91-7559-275-6

Innehåll

1	INLEDNING	5
1.1	Bakgrund.....	5
1.2	Politiskt och administrativt ansvar för livslång vägledning.....	6
1.3	Mål	7
1.4	Metod för framtagning av riktlinjerna.....	7
1.5	Varför livslång vägledning är viktigt	8
1.6	Riktlinjernas tillämpningsområde.....	8
1.7	EU-riktlinjernas underliggande principer.....	8
1.8	Verktyg för implementering av riktlinjerna	9
1.9	Riktlinjernas presentation och format	
1.10	Tillämpning av riktlinjerna	10
1.11	Hur används riktlinjerna?.....	11
2	RIKTLINJER FÖR POLICYER OCH SYSTEM FÖR LIVSLÅNG VÄGLEDNING	12
	Riktlinje 1. Färdigheter i karriärplanering	13
	Riktlinje 2. Tillgång till tjänster för livslång vägledning.....	15
	Riktlinje 3. Kvalitetssäkring av livslång vägledning.....	17
	Riktlinje 4. Bedömning av effekter av livslång vägledning	18
	Riktlinje 5. Strategisk ledning: Samarbete och samordning.....	19
	Riktlinje 6. Förbättrad karriärinformation.....	21
	Riktlinje 7. Vägledarnas utbildning och kvalifikationer	23
	Riktlinje 8. Finansiering av tjänster för livslång vägledning.....	25
	Riktlinje 9. Informations- och kommunikationsteknik inom livslång vägledning	26

3	RIKTLINJER FÖR POLICYER OCH SYSTEM FÖR LIVSLÅNG VÄGLEDNING INOM UTBILDNINGSEKTORN.....	29
	Riktlinje 10. Livslång vägledning för skolelever	30
	Riktlinje 11. Livslång vägledning av studerande och deltagare i yrkesutbildning	33
	Riktlinje 12. Livslång vägledning av studenter inom högre utbildning	36
	Riktlinje 13. Livslång vägledning av vuxenstuderande	39
	Riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning inom arbetsmarknads- och äldresektorn.....	41
	Riktlinje 14. Livslång vägledning av arbetstagare	42
	Riktlinje 15. Livslång vägledning av arbetslösa vuxna.....	45
	Riktlinje 16. Livslång vägledning av äldre personer	48
4	SOCIAL DELAKTIGHET: RIKTLINJER FÖR POLICYER OCH SYSTEM FÖR LIVSLÅNG VÄGLEDNING AV RISKGRUPPER	51
	Riktlinje 17. Livslång vägledning av unga i riskzonen	52
	Riktlinje 18. Livslång vägledning för missgynnade grupper	55
	BILAGA 1. ELGPN-VERKTYG SOM STÖDJER EN IMPLEMENTERING AV RIKTLINJERNA.....	57

Inledning

1.1 Bakgrund

Livslång vägledning har definierats av Europeiska rådet (2004, 2008) som "en kontinuerlig process som låter medborgare i alla åldrar och under hela livet identifiera sina färdigheter, kompetenser och intressen, besluta om utbildning och arbete och själva planera sina liv genom studier, arbete och i andra sammanhang där man kan tillägna sig och/eller använda färdigheterna och kompetenserna". Vägledning omfattar – gruppvis eller individuellt – information, rådgivning, kompetensgenomgångar, stöd, samt undervisning i beslutsfattande och färdigheter i karriärplanering.¹ Vägledning är en av de få aktiva arbetsmarknadsåtgärder som har effekter på lärande (utbildning, yrkesutbildning) och påverkar medborgarnas möjligheter på arbetsmarknaden.²

Europas medborgare ställs inför en mängd utmaningar i samband med inträde på eller återgång till arbetsmarknaden. Till dessa hör att känna till och kunna bedöma den mångfald av utbildningsvägar, och nationella och europeiska kvalifikationsramverk samt ett utbud och en efterfrågan som är i ständig

förändring när det gäller kunskaper och kompetenser på de lokala, nationella och europeiska arbetsmarknaderna. Alla medborgare har inte samma tillgång till utbildningssystem och resultat av god kvalitet. Livslång vägledning förbereder medborgarna på att göra meningsfulla val av utbildning och yrke och att välja lämpliga utbildningsvägar för att nå fram till de arbetsmöjligheter som finns. Den stödjer medborgarnas övergångar, även i samband med nationell och internationell mobilitet för lärande och arbete.

Behovet av karriärvägledning/"livslång vägledning"³ som underlättar för medborgarna att få tillgång till

¹ Europeiska rådet (2008) *Resolution om bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande*.

² Europeiska rådet (2010) Riktlinjer för medlemsländernas arbetsmarknadspolitik, Riktlinje nr 8.

³ Se ELGPN Glossary (2012), som innehåller en samling med 75 definitioner för policyutveckling inom livslång vägledning och därtill hörande vägledningsterminologi. Den har översatts till 5 språk, http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/english/ELGPN_tools_no2_glossary/.

alla typer av lärande (inkl. öppna lärresurser) och arbetsmöjligheter samt till mobilitet har sedan länge uppmärksammats av både medborgarna⁴ och de styrande⁵, både individuellt och kollektivt⁶. Detta framgår av Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, i EU:s 2020-strategi och i riktlinjerna för medlemsländernas arbetsmarknadspolitik. Ett betydande antal EU-medborgare har dock ännu inte tillgång till livslång vägledning.⁷ European Lifelong Guidance Policy Network (Europeiskt policynätverk för livslång vägledning) skapades 2007 för att förbättra politik och system för livslång vägledning i medlemsstaterna genom EU-samarbete.⁸ Dessa riktlinjer är ett resultat av det mellanstatliga samarbetet.

Att kunna erbjuda livslång vägledning är ett allmänintresse som omfattar politik för utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet på nationell och europeisk nivå. Individer och gemenskaper/grupper i samhället har skiftande förmåga att hitta information om möjligheter inom lärande och arbete, att tolka informationen, att fatta meningsfulla beslut i olika skeden av livet och att genomföra dem. Livslång vägledning kan spela en central roll ur ett sociopolitiskt perspektiv. Även om det finns betydande skillnader i hur olika EU-medlemsländer utformar lösningar för sina medborgare, finns det en viss enighet om vad som utgör bra beståndsdelar i politik och system. Det är dessa gemensamma egenskaper som ligger till grund för riktlinjerna.

1.2 Politiskt och administrativt ansvar för livslång vägledning

Det politiska och administrativa ansvaret för livslång vägledning delas av flera departement på nationell och regional nivå. Departement som normalt är berörda är de med ansvar för utbildning och kompetens, högre utbildning och forskning, yrkesutbildning, arbetsmarknad, ungdomsfrågor och sociala frågor. Många medlemsländer har etablerat nationella råd eller forum för livslång vägledning och/eller gemensamma administrativa enheter/kommittéer för att säkerställa samarbete och samordning kring livslång vägledning, både ur ett politiskt och ett administrativt perspektiv. Dessa riktlinjer återspeglar vad som är gemensamt när det gäller det politiska och administrativa ansvaret. De är ordnade efter politikområden som rör gemensamma frågor. Det administrativa ansvaret för att utveckla och erbjuda olika tjänster och verktyg för livslång vägledning kan läggas ut på olika organisationer och institutioner.⁹

På europeisk nivå är livslång vägledning ett gemensamt ansvar som delas mellan utbildning, ungdomsfrågor, arbetsmarknad och sociala frågor. Ur ett EU-politiskt utvecklings- och samarbetsperspektiv har Ministerrådet för utbildning, ungdomsfrågor samt Ministerrådet för arbetsmarknad och sociala frågor ansvaret för att fastställa den politiska inriktningen inom livslång vägledning. De

⁴ Eurobarometerens enkät i juni 2014, Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, är den senaste EU-medborgarundersökning som arbetat med den här frågan. 70 procent av de svarande ansåg att karriär-vägledning var användbar och hjälpte dem välja rätt studiekurs, medan 60 procent uppgav att den var användbar genom att den hjälpte dem hitta ett arbete.

⁵ Europeiska sociala stadgan artikel 9 (1961, reviderad 1996), Internationella arbetsorganisationens rekommendation om utveckling av personal (1975, reviderad 2004).

⁶ EU:s ministerråd (utbildning) antog två resolutioner 2004 och 2008, som belyste den politiska vikten av tillhandahållande av karriärvägledning under hela livet, "livslång vägledning", och fastslog prioriterade åtgärder inom EU.

⁷ Särskild Eurobarometer Europeiska området för kompetens och kvalifikationer juni 2014. 45 procent av de svarande uppgav att de inte hade haft tillgång till sådana tjänster.

⁸ www.elgpn.eu, nätverkets medlemmar består i nuläget av team av nationella policyutvecklare (utbildning, arbetsmarknad), företrädare för andra nationella myndigheter, professionella ledare och experter från 30 EU- och EEA-länder och ett observatörsland, Schweiz, företrädare för Europaparlamentets och Europeiska kommissionens relevanta policyenheter (DG EAC och DG EMPL) och dess byråer ETF och CEDEFOP, europeiska organisationer – Europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar, Europeiska fackliga samorganisationen, Europeiska ungdomsforumet, Euroguidance och European Forum for Student Guidance (tidigare FEDORA) – samt internationella partnerorganisationer: IAEVG, ICCDPP.

⁹ Med *institution* avses i detta dokument olika tillhandahållare av livslång vägledning, t.ex. skolor, yrkesutbildningscenter och högskolor, center för vuxenutbildning och högre utbildning, de offentliga arbetsförmedlingarna.

stöds av motsvarande EU-kommittéer, -nätverk och -expertgrupper, av policyenheter inom DG EAC, DG EMPL samt av Europaparlamentet.

1.3 Mål

Riktlinjerna är framtagna av European Lifelong Guidance Policy Network. De bygger på de gemensamma mål och principer för livslång vägledning som medlemsländerna kom överens om år 2005.¹⁰ De är baserade på information från ELGPN:s arbete och erfarenheter som kompletterats med internationell bästa praxis.

- Det yttersta målet för riktlinjerna är att bidra till att förbättra effektiviteten i EU-medborgarnas karriärlärande. De syftar till att förbättra samstämmigheten inom utbildnings- och arbetsmarknadssektorerna och att stärka professionalismen i tjänster, verktyg och produkter.
- De utgör en enkel referensguide för nationella och europeiska beslutsfattare när det gäller beslut om tjänster och produkter för livslång vägledning i en rad olika sammanhang inom utbildning och arbetsmarknad.
- Riktlinjerna fungerar som en gemensam referenspunkt, kunskap, expertis och ett gemensamt stöd till medlemsländers och regioners granskning och utveckling av livslång vägledning samt till andra externa granskningar (t.ex. OECD, CEDEFOP, ETF, EHEA:s ministerkonferens), även för EU:s grannländer.
- De stödjer dialog, utbyte och ömsesidigt lärande och bidrar med inspiration på nationell, europeisk och internationell nivå. Syftet med riktlinjerna är att skapa mervärde för ett lands politik och system, samtidigt som de tar hänsyn till att ländernas politik och system befinner sig i olika utvecklingsstadier.
- De gör det lättare för medlemsstaterna att möta gemensamma politiska utmaningar när det gäller utbildning, ungdom, arbetsmarknad och social delaktighet – såsom de som identifierats i ET 2020 – genom att underlätta utbyte av lärande och erfarenheter och erbjuda ett ramverk för ytterligare politiska åtgärder för livslång vägledning på EU-nivå.
- De ger de europeiska institutionerna möjlighet att stärka medlemsländernas politiska samarbete och samordning sinsemellan och med grannländerna.

Riktlinjerna vänder sig till politiker inom utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet, till arbetsmarknadens parter, till de som erbjuder livslång vägledning och till EU:s medborgare.

1.4 Metod för framtagning av riktlinjerna

Ramverket och riktlinjernas innehåll är hämtade från ett antal olika källor:

- Erfarenheter samlade bland medlemsländerna, associerade länder och observatörländer, som sedan sju år tillbaka samarbetar i ELGPN kring politik och system för livslång vägledning, i partnerskap med Europeiska kommissionen (DG EAC, DG EMPL) och dess byråer; CEDEFOP (som har lämnat ett formellt svar på riktlinjerna), ETF, Europaparlamentet (policyenhet A), samt med andra europeiska (ETUC, FEDORA/EAIE, Europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar, Euroguidance) och internationella organisationer (IAEVG, ICCDPP).
- Nationella erfarenheter hos tjänstemän inom utbildning och arbetsmarknad (medlemmar i ELGPN) när det gäller att forma nationella politiska riktlinjer och system för livslång vägledning.

¹⁰ CEDEFOP (2005) Improving lifelong guidance policies and systems – using common European reference tools Luxembourg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

- Kunskaper som samlats genom politiska studier och granskningar av karriärvägledning utförda av CEDEFOP, ETF, OECD och Världsbanken, i vilka flera medlemmar i ELGPN deltagit.
- Politiska EU-instrument, t.ex. ministerrådets (utbildning, ungdom) resolutioner om livslång vägledning och EU:s samarbete kring yrkesutbildning (Köpenhamnsprocessen – se Riga-slutsatserna 2015¹¹) samt relevanta resolutioner från Europaparlamentet.

Strukturen och innehållet i riktlinjerna är under en löpande diskussion som startade under ett ELGPN-möte i maj 2013 och som fortsatte under plenarsammanträden och mellan sammanträden under de följande två åren.

1.5 Varför livslång vägledning är viktigt

Livslång vägledning bidrar till en rad olika mål och resultat inom såväl socialpolitik som ekonomisk politik:

- **Utbildning:** Deltagande och engagemang i lärande, slutförande av utbildningar, prestationer och resultat, övergångar till vidareutbildning och arbete, mobilitet, livslångt lärande.
- **Arbetsmarknad:** Deltagande i arbete, anställningsbarhet och bevarande av anställning, inkomst- och lönemöjligheter, bättre balans mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, förkortad tid med arbetslöshetsersättning, engagemang, prestation och produktivitet i arbetet, arbetsgivarnas investering i fortbildning för arbetstagarna, mobilitet och övergångar mellan anställningar, lärande på arbetsplatsen, utveckling av arbetsstyrkan.
- **Social delaktighet:** Social och ekonomisk integration av individer och grupper, förkortade perioder av långtidsarbetslöshet och fattigdom,

övervinnande av hinder för tillgång till lärande och arbete, aktivt åldrande, jämlikhet mellan könen och social rättvisa.

- **Ekonomisk utveckling:** Vinster till följd av högre deltagande på arbetsmarknaden, produktivitet och utveckling hos arbetsstyrkan, åtgärdande av kompetensglapp.

Livslång vägledning möjliggör för EU-medborgarna att göra välgrundade val inför en övergång till vidareutbildning eller arbete.

1.6 Riktlinjernas tillämpningsområde

Eftersom de flesta EU-medborgarna hela livet igenom är engagerade i sitt lärande och är aktiva på arbetsmarknaden, ger riktlinjerna råd och information som täcker livslång vägledning inom utbildning, arbetsmarknad och på det sociala området. De täcker även policyfrågor som är gemensamma för alla sektorerna.

Riktlinjerna tillåter att olika länder organiserar sina system för livslång vägledning på olika sätt, t.ex. sektorsvis uppdelade tjänster kontra tjänster för alla åldrar.

1.7 EU-riktlinjernas underliggande principer

Principer för framtagning och tillämpning

- Framtagna genom medlemsstaternas samarbete (ELGPN) och i samråd med Europeiska kommissionen (DG EAC och DG EMPL) och dess byråer CEDEFOP och ETF, Europaparlamentets policyenhet A samt andra aktörer (se 1.4 ovan).
- Policydelning och lärande på EU-nivå som ett medel för att förbättra nationell politik och nationella system med hjälp av den öppna samordningsmetoden.
- Hänsyn är tagen till de stora nationella variationerna i utvecklingen av politik och system för karriärvägledning.
- Medlemsstaternas frihet att välja att tillämpa eller att inte tillämpa riktlinjerna.

¹¹ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

Operativa principer för tillhandahållande av livslång vägledning

- **Medborgarcentrerad:** Offentligt finansierade tjänster och produkter för livslång vägledning finns till för att hjälpa medborgarna. Alla tjänster och produkter är tillgängliga på flexibla, säkra och individuellt anpassade sätt. Medborgarna spelar en nyckelroll i utformningen och utvärderingen av dessa.
- **Holistiskt tillvägagångssätt som inkluderar alla:** Offentligt finansierade tjänster och produkter för livslång vägledning tar hänsyn till medborgarnas livserfarenhet och var i livet de befinner sig, mångfald, kön samt sociala och ekonomiska omständigheter.
- **Enkel och jämlik tillgång:** Medborgarna kan få tillgång till offentligt finansierade tjänster och produkter för livslång vägledning genom flera kanaler (personliga möten, brev, telefon, e-post och internet). Alla medborgare har tillgång till samma nivå av service.
- **Öppenhet:** Medborgarna görs medvetna om och förstår vilka tjänster och produkter för livslång vägledning som erbjuds samt hur de kan använda dem.
- **Skillnader mellan individers och grupper färdigheter i karriärplanering:** Riktlinjerna för offentligt finansierade tjänster och produkter för livslång vägledning tar hänsyn till att individer, grupper och samhällen har olika kompetenser när det gäller att hantera sina lärande- och yrkesbanor. De hjälper medborgarna att skaffa sig kompetens inom planering och hantering av sina lärande- och yrkesbanor och de övergångar de ställs inför.
- **Aktörernas delaktighet och öppenhet:** Alla aktörer deltar i framtagningen av politik och system för livslång vägledning och är villiga att dela med sig av sina kompetenser (t.ex. strategier, metoder, begrepp, verktyg, policyutvärderingar) och strävar efter att främja kunskap och förbättra problemlösning på europeisk, nationell, regional och lokal nivå.

- **Effektivt och ändamålsenligt:** Offentligt finansierade tjänster och produkter för livslång vägledning kan påvisa både det mervärde och de vinster som de medför för regeringar och skattebetalare.
- **Evidensbaserad policyutveckling:** Forskningsrön, inklusive policyutvärdering, finns med i politiska debatter och beslut om framtagningen av politik och system för livslång vägledning.
- **Fokus på resultat:** Politiken stödjer och främjar läranderesultat och ekonomiska och sociala resultat av verksamhet inom livslång vägledning.
- **Professionalisering av tjänster och verktyg:** Tjänster (i form av möten, på distans eller via telefon) och verktyg (alla slags medier) för livslång vägledning tas fram och införs i enlighet med nationella normer och kriterier. Personal som erbjuder verksamhet inom livslång vägledning har de yrkeskunskaper, kompetenser och kvalifikationer som krävs.
- **Samstämmig politik:** Livslång vägledning är en integrerad del av utbildnings-, arbetsmarknads-, ungdoms- och socialpolitik. En samstämmig politik för livslång vägledning stöds i samtliga av dessa sektorer.

1.8 Verktyg för implementering av riktlinjerna

European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) har tagit fram en rad olika verktyg för att underlätta för beslutsfattare och andra aktörer att genomföra flera av riktlinjerna. De omfattar Resource Kit (resurssamling), Glossary (ordlista), Concept Notes (korta rapporter) och EU Policy Briefings (EU-politiska dokument). Varje riktlinje hänvisar till dessa eller till andra relevanta källor. En fullständig lista över ELGPN-verktygen med korta beskrivningar finns i bilaga 1. Vi rekommenderar att verktygen läses parallellt med motsvarande riktlinje.

1.9 Riktlinjernas presentation och format

Riktlinjerna är indelade i fyra avsnitt:

Övergripande politiska komponenter (9 riktlinjer)

1. Färdigheter i karriärplanering
2. Tillgång till tjänster för livslång vägledning
3. Säkerställa kvaliteten i livslång vägledning
4. Bedöma effektiviteten i livslång vägledning
5. Strategiskt ledarskap: samarbete och samordning
6. Förbättra karriärinformationen
7. Utbildning och kvalifikationer för yrkesutövare
8. Finansiera tjänster för livslång vägledning
9. Informations- och kommunikationsteknik inom livslång vägledning

Utbildningssektorn (4 riktlinjer)

10. Livslång vägledning för skolelever
11. Livslång vägledning för elever och deltagare i yrkesutbildning
12. Livslång vägledning för studenter inom högre utbildning
13. Livslång vägledning för vuxenstuderande

Sysselsättningssektorn och äldresektorn (3 riktlinjer)

14. Livslång vägledning för arbetstagare
15. Livslång vägledning för arbetslösa vuxna
16. Livslång vägledning för äldre vuxna

Social delaktighet (2 riktlinjer)

17. Livslång vägledning för ungdomar i riskzonen
18. Livslång vägledning för missgynnade grupper

Varje riktlinje består av fyra delar: (I) Definition av innehållet, (II) Varför är det viktigt? – logisk grund, (III) Vad är en bra verksamhet? – bra riktlinjer och strukturer, samt (IV) Stöd för beslutsfattare.

God praxis inom politik och system bygger på samsyn mellan alla medlemmar i ELGPN, med företrädare för både utbildning och arbetsmarknad, och på resultaten från internationella granskningar och jämförande studier (1.4 ovan).

1.10 Tillämpning av riktlinjerna

Samtliga av de övergripande riktlinjerna (1–9) kan användas för att granska varje sektor, såsom nedanstående tabell visar.

Medlemsstaterna kan använda tabell 1 för att besluta om vilken eller vilka övergripande riktlinjer de vill använda för att granska en eller flera relevanta sektorer i sitt land.

Även om varje riktlinje är utformad som en fristående text, som kan användas oberoende av de andra riktlinjerna, finns det starka och uppenbara kopplingar mellan vissa riktlinjer, t.ex. mellan riktlinje 9

Tabell 1. Granskning per sektor av tillhandahållande av vägledning med hjälp av de övergripande riktlinjerna

	Skolor	Yrkes- utbildning	Högre utbildning	Vuxen- utbildning	Arbets- tagare	Arbetslös	Äldre vuxna	Ungdomar i risk- zonen	Miss- gynnade grupper
CMS									
Tillgång									
Kvalitet									
Evidens									
Ledarskap									
Karriär- information									
Utbildning									
Finansiering									
IKT									

Tabell 2. Kopplingar mellan de övergripande riktlinjerna och kvalifikationerna för yrkesutövare).

	CMS	Tillgång	Kvalitet	Evidens	Ledarskap	Karriär-information	Utbildning	Finansiering	IKT
CMS	XXX								
Tillgång		XXX							
Kvalitet			XXX						
Evidens				XXX					
Ledarskap					XXX				
Karriär-information						XXX			
Utbildning							XXX		
Finansiering								XXX	
IKT									XXX

(finansiering) och riktlinje 4 (bedöma effektiviteten) och mellan riktlinje 3 (säkerställa kvaliteten) och riktlinje 7 (utbildning och kvalifikationer för yrkesutövare). Tabell 2 åskådliggör relationerna mellan de övergripande komponenterna och möjliggör för läsarna att fatta beslut på nationell nivå om vilken kombination av riktlinjer som ska användas för granskningar nationellt.

1.11 Hur används riktlinjerna?

Riktlinjerna kan användas på nationell, regional och lokal nivå för utvärdering, granskning och förbättring av politiken och de system som rör livslång vägledning. Intressenter kan välja en eller flera riktlinjer (t.ex. riktlinje 11: Livslång vägledning för elever och

studerande inom yrkesutbildning) och sedan undersöka hur den aktuella politiken för livslång vägledning inom yrkesutbildning står sig i jämförelse med de exempel på god praxis och system som läggs fram i riktlinjen. Vill man fördjupa sig kan man använda sig av de resurser som nämns i riktlinjen.

Riktlinjerna kan även användas på nationell och regional nivå som referenspunkter för politik för utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet.

På EU-nivå kan riktlinjerna utgöra referenspunkter för gemensam politik för utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet. De kan även användas av CEDEFOP i deras nationella granskningar och jämförelsestudier och av ETF i stödarbetet i EU:s grannländer.

Riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning

Det här avsnittet innehåller riktlinjer kring nio gemensamma policyfrågor som rör livslång vägledning inom utbildning och arbetsmarknad. De första fem (färdigheter i karriärplanering, tillgång, kvalitetssäkring, bedömning av effekter, samordning och samarbete) avser prioriteringarna i Europeiska rådets resolution från 2008 och utgör ett viktigt mål i ELGPN:s arbete.

Riktlinje 1. Färdigheter i karriärplanering

Definition

Färdigheter i karriärplanering (CMS, Career Management Skills) är kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som ger medborgare i alla åldrar och utvecklingsstadier möjlighet att hantera sina livsvägar när det gäller utbildning och arbete.

Kunskaper, färdigheter och förhållningssätt har att göra med självkännedom, lärandekompetens och karriärkompetens. Exempel på självkännedom är medvetenhet om sina möjligheter och intressen, självskattning, sociala färdigheter och planeringsförmåga. Exempel på lärandekompetens är delta-gande och engagemang i lärande samt förståelse för förhållandet mellan det egna jaget, lärande och arbete. Exempel på karriärkompetens är att kunna söka efter, utvärdera och analysera information om lärande- och arbetsmöjligheter och de krav som ställs samt att kunna jämföra informationen med egna kunskaper, fatta beslut om sin framtid och lyckas i övergångar/växlingar i livet.

Kunskaper, färdigheter och inställning utvecklas med tiden, med olika förväntningar på kunskaper och kompetenser i olika skeden i livet. Vissa färdigheter gäller för alla situationer i livet, medan andra särskilt rör lärande eller att kunna skapa en identitet när det gäller lärande och arbete.

Varför är det viktigt?

- Att skapa en karriäridentitet är en fortgående utvecklingsprocess som startar tidigt i livet. Undervisning och förvärvande av färdigheter i karriärplanering bidrar till ett aktivt engagemang i lärandet, till resultat och framsteg i studier och övergång till arbete. Vidare till utveckling i arbetslivet och fortsatta studier samt till förbättrad anställningsbarhet.
- Utveckling av färdigheter i karriärplanering bidrar till en utveckling av arbetsstyrkan och av olika verksamheter samt till den enskilda individens framsteg i karriär och arbetsliv och till fortsatt anställningsbarhet.

- För medborgare som av olika skäl står utanför arbetsmarknaden kan utvecklingen av färdigheter i karriärplanering bidra till ett inträde på arbetsmarknaden, social delaktighet och aktivt medborgarskap.
- CMS bidrar till att öka arbetsstyrkans produktivitet, konkurrenskraft, anpassningsbarhet och mobilitet samt till välbefinnande för individen, familjen och samhället.
- CMS hjälper individen att definiera mål och att fastställa de strategier som krävs för att nå målen.

Vad är god praxis?

Policyer och system som

- stödjer skapandet av ett ramverk för de kompetenser som en medborgare behöver för att effektivt hantera sina långsiktiga val av lärande och arbete och som skiljer på förväntningar och resultat när det gäller CMS beroende på var i utvecklingen medborgaren befinner sig
- stödjer undervisning och förvärvande av CMS i formell utbildning, antingen i form av särskilda utbildningsprogram eller ämnesövergripande kompetenser
- stödjer den offentliga arbetsförmedlingen i att utbilda sina målgrupper i CMS¹²
- utbildar utbildare: främjar utbildning av personal och vägledare¹³ för att säkerställa att de på ett effektivt sätt kan hjälpa medborgarna att lära sig CMS

¹² Public Employment Services' contribution to EU 2020. PES 2020 strategy output paper, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9690&langId=en>.

¹³ Med *vägledare* avses i dessa riktlinjer personer vars huvudsakliga roll och inriktning är att erbjuda verksamhet inom karriärvägledning, oavsett i vilket sammanhang den bedrivs. Yrkesvägledare är ett exempel på detta. Med *personal* avses personer för vilka karriärvägledning utgör en mindre del av de ordinarie arbetsuppgifterna. Lärare är ett exempel på detta.

- främjar undervisning, lärande och utveckling av CMS hos arbetsstyrkan (personalutveckling, fortbildning och insatser för arbetslösa och grupper som löper risk att hamna i arbetslöshet)
- stödjer utvärdering och bedömning av resultaten av sådan utbildning
- tar hänsyn till det sammanhang där lärandet sker (kultur, utbildning, omskolning, praxis när det gäller läroplaner och pedagogik)
- ser nyttan i en varierad CMS-undervisning i CMS-undervisningen och använder den som en källa till mervärde och förbättrad förståelse
- antar ett sektorsövergripande förhållningssätt, som omfattar samarbete mellan olika aktörer för att främja fortsatt förvärvande av CMS mellan sektorer.

Resurser för beslutsfattare¹⁴

- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitel 4 *Career Management Skills*. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- Gravina, Dorianne and Lovšin, Miha (2012) *Career Management Skills: Factors in Implementing Policy Successfully*, ELGPN Concept Note No. 3. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, tyska, grekiska, lettiska och portugisiska.
- Hooley, T., Watts, A.G., Sultana, R.G., and Neary, S. (2013) The 'Blueprint' framework for career management skills: a critical exploration. *British Journal of Guidance & Counselling*, Vol. 41, No. 2, 117131 <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03069885.2012.713908>.

¹⁴ Alla ELGPN-publikationer finns tillgängliga på <http://www.elgpn.eu/publications>

Riktlinje 2. Tillgång till tjänster för livslång vägledning

Definition

Med tillgång avses de medel och villkor som ger medborgare tillgång till tjänster, verktyg och resurser för livslång vägledning. Det gör det möjligt för dem att i olika stadier i livet delta i verksamhet inom karriärutveckling så att de kan göra meningsfulla val av lärande, karriär och arbete¹⁵ samt utveckla CMS. Livslång vägledning som syftar till att hjälpa medborgarna fatta välgrundade och meningsfulla beslut om val av yrke, utbildning och arbetsmarknad omfattar både webbaserade tjänster och personlig vägledning. Vägledningen kan ske i form av personliga möten (individuellt och i grupp) eller på distans via internet eller telefon och omfattar bedömning och information. Syftet är att hjälpa individen att bli medveten om sig själv, sina möjligheter och sin förmåga att fatta beslut. Olika vägledningsverktyg hjälper medborgarna att använda karriärresurser på sätt som passar deras behov. Efterfrågan på möjligheter till livslång vägledning är större än utbudet av tjänster.

Många människor har inte tillgång till vägledningstjänster av en rad olika skäl – fysiska, geografiska, ekonomiska och sociala, och ibland på grund av att de inte känner till att tjänsterna finns och vilka vinster de medför.

Varför är det viktigt?

- Förbättrad tillgång till tjänster, verksamhet, verktyg och resurser för livslång vägledning stödjer lika möjligheter för medborgarna, social rättvisa, social mobilitet och social sammanhållning.

- Tillgång till tjänster för livslång vägledning ger medborgare i lärande ökad kunskap om Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, om EU:s verktyg för rörlighet för studerande och arbetstagare och om öppna digitala läresurser för personlig utveckling.
- Förbättrad tillgång stödjer genomförandet av rekommendationerna om medborgarnas tillgång enligt rådets (utbildning/ungdom) resolution om livslång vägledning från 2008¹⁶ och till att förverkliga europeiska medborgares rätt till vägledningstjänster¹⁷ enligt den europeiska sociala stadgan.

Vad är god praxis?

Politik och system som främjar tillgång till tjänster som

- är medborgarvänliga: erbjuds på användarvänliga och lättillgängliga sätt, som underlättar både fjärråtkomst (telefon- och webbaserade stödverktyg), och fysisk åtkomst samt är anpassade för personer med olika behov av hjälp
- erbjuder lättillgängliga tjänster som är baserade på medborgarnas ambitioner och behov och som tar hänsyn till deras levnadsförhållanden, arbetsmiljöer och kulturella bakgrund i avgörande skeden och övergångar i livet
- integrerar karriärutbildning i läroplanerna för att på ett kostnadseffektivt sätt nå hela åldersgrupper
- vänder sig till grupper som är i riskzonen för socialt och ekonomiskt utanförskap
- ges på landets officiella språk och i vissa fall på andra språk (regionala eller främmande)

¹⁵ Att förbättra tillgången till livslång vägledning var ett prioriterat område för medlemsstaterna i rådets (utbildning) resolution 2008 *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande*. Det identifierades även som ett område där medlemsstaterna behövde vidta åtgärder i rådets (utbildning) resolution 2004 *Förstärkning av politik, system och praxis på området livslång vägledning*.

¹⁶ "Eftersom det är en tjänst av allmänt intresse bör vägledning vara tillgänglig för samtliga medborgare, oavsett informationsnivå och tidigare kunskaper, och den bör vara tydlig och relevant. Särskilda ansträngningar bör göras för att underlätta tillgång till dessa tjänster för mindre gynnade grupper och personer med speciella behov."

¹⁷ Europeiska sociala stadgan, Turin, 18.X.1961.

- tydligt beskriver begreppet livslång vägledning, dess fördelar för medborgarna och de tillgängliga tjänsterna genom social marknadsföring
- använder sig av kollegialt lärande för att nå ut till alla arbetsmiljöer
- använder sig av icke-formella och informella partnersamarbeten för vägledning av missgynnade grupper och individer och vid behov med hjälp av mobila tjänster
- främjar samordning och samarbete inom och mellan sektorer när det gäller tjänster, verktyg och resurser
- främjar öppen tillgång till information via alla slags medier, särskilt IT-baserade.

Resurser för beslutsfattare

- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit. ELGPN Tool No. 1*, kapitel 5 Access. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- ELGPN (2015) *ELGPN Tool No. 5: Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- OECD (2001): *The Role of Information and Communication Technologies in an integrated career information and guidance system*. <http://www.oecd.org/edu/research/2698249.pdf>, tillgänglig på engelska och franska.

Riktlinje 3. Kvalitetssäkring av livslång vägledning

Definition

Kvalitetssäkring inom livslång vägledning avser politik, normer och tillvägagångssätt som underlättar utvärderingen av tjänster, produkter och verksamhet inom vägledning ur medborgarnas och andra intressenters perspektiv och som leder till ständig förbättring.

Varför är det här viktigt?

- Kvalitetssäkring inom livslång vägledning skyddar EU-medborgarnas intressen genom att säkra att tjänster och produkter tas fram enligt etablerade kvalitetskriterier.¹⁸
- Den skapar en grund för att kunna jämföra vägledningsstöd till alla medborgare inom och tvärs över olika sektorer genom hela livet och oavsett var hon eller han befinner sig geografiska, socialt eller ekonomiskt.
- Den säkerställer även att skattemedel och privat finansiering av verksamhet används på rätt sätt, särskilt då ansvaret för att erbjuda livslång vägledning överläts till en region, kommun och/eller institution.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- främjar intressenternas (användare eller potentiella användare av tjänsterna, skattebetalare, arbetsmarknadens parter, ansvariga för tillhandahållande av tjänster, vägledare) olika intressen i systemen för kvalitetssäkring av livslång vägledning

- främjar utvecklingen av gemensamma kvalitetskriterier för tjänster och produkter inom livslång vägledning, för såväl offentlig och privat sektor som för utbildning, arbetsmarknad och social sektor
- stödjer uppföljnings- och återkopplingsystem, särskilt ur ett användarperspektiv
- lägger fokus på yrkesutövarnas kompetens, stödjer grundutbildning och fortbildning för vägledningspersonal.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2005) *Improving lifelong guidance policies and systems – using common European reference tools Luxembourg*: Europeiska unionens publikationsbyrå. Tillgänglig på engelska, franska, tyska, italienska, polska, portugisiska och spanska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitel 6 *Quality and Evidence*, och bilaga D *Quality Assurance and Evidence-Base Framework*. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.

¹⁸ Rådets (utbildning/ungdom) resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande* identifierade utveckling av kvalitetssäkring för tillhandahållandet av livslång vägledning som ett prioriterat område för medlemsstaterna.

Riktlinje 4. Bedömning av effekter av livslång vägledning

Definition

Med bedömning av effekten avses insamling, analys och utvärdering av data genom forskning eller på annat sätt om politik, system och insatser för livslång vägledning. Sådana data innefattar information om utfall, resultat, processer och effekter på utbildning, arbetsmarknad och det sociala området.

Varför är det viktigt?

- Insamling och analys av sådana data underlättar vid framtagning av politik baserad på forskning.
- Det bidrar på många sätt i utvecklingen av politik och system, t.ex. vid utformning av strategiska mål, planering av tjänster, utveckling av program, identifiering av luckor i tillhandahållandet av tjänster, behov av utbildning hos vägledarna, optimal användning av resurser och investeringar.
- Det behandlar ansvarsfrågor, underlättar jämförelser mellan olika vägledningsmetoder, -verktyg och -praxis samt gör en kritisk granskning av möjligheterna att överföra eller anpassa dessa till nya sammanhang.
- En tillförlitlig kunskapsbas som visar på effekter av vägledning är en förutsättning för en bra policyutveckling.¹⁹

Vad är god praxis?

Politik och system som

- stödjer regelbunden datainsamling av resultat och effekter av karriärvägledning samt analys och utvärdering av insamlade data med fokus på kostnadseffektivitet för individer och samhälle
- stödjer ett gemensamt angreppssätt för utveckling och tillämpning av sektorsövergripande indikatorer för vägledning

- främjar forskning som stödjer ett beslutsfattande grundat på vetenskap som omfattar olika typer av forskning, konsekvensanalyser samt studier av kostnadseffektivitet
- stödjer datainsamling för att identifiera behoven av nya och utökade tjänster och målgrupper
- uppmärksammar data som rör användarnytta, användartillfredsställelse och läranderesultat för medborgarna
- stödjer insamling och utvärdering av data som rör vägledningstjänster inom den privata sektorn
- tydligt visar hur finansiering fördelas genom olika kanaler och till olika prioriterade grupper.

Resurser för beslutsfattare

- ELGPN (2014) ELGPN Tool No. 3: *The Evidence Base on Lifelong Guidance: A Guide to Key Findings for Effective Policy and Practice*. Tillgänglig på engelska och tyska i full och sammanfattad version, på finska (kortfattad form) och lettiska (utökad sammanfattning).
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- ELGPN (2012) Lifelong Guidance Policy Development: *A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitel 6 *Quality and Evidence*, och bilaga D *Quality Assurance and Evidence-Base Framework*. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.

¹⁹ Rådets (utbildning) resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande* uppmanade medlemsstaterna att uppmärksamma erfarenhetsbaserad policyutveckling.

Riktlinje 5. Strategisk ledning: samarbete och samordning

Definition

Med strategisk ledning avses hur utvecklingen av politik och system för livslång vägledning hanteras nationellt, regionalt och lokalt. Det avser särskilt system för samarbete och samordning som inkluderar alla relevanta aktörer inom utveckling av politik och system. I många länder har livslång vägledning historiskt sett planerats och organiserats inom olika sektorer utan att man tagit hänsyn till behov av samordning och samarbete inom och mellan sektorer. De viktigaste variabelerna vid planering och organisation av livslång vägledning är politiskt och administrativt ansvar (departement), kunskapsspridning mellan departement, centraliserat kontra decentraliserat ansvar (region, kommun, institution), deltagande av berörda aktörer samt politiska ramar, som personalutveckling, livslångt lärande och anställningsbarhet, som flera departement ansvarar för.

Varför är det viktigt?

- System för samordning och samarbete stödjer den livslånga aspekten och dimensionen i vägledningens politiken och medborgarnas tillgång till tjänster och produkter. De hjälper medborgarna att se en tydlig kontinuitet i tjänsterna och att enkelt kunna identifiera vad som erbjuds för just deras åldersgrupp och för personer med samma sociala, ekonomiska och geografiska villkor.
- Samordning och samarbete kring kunskaper, metoder och verktyg bidrar till en högre kvalitet av tjänster och bland yrkesutövare.
- Bristen på samordning bidrar till att EU-medborgarna upplever att det saknas helhet och kontinuitet i vägledningstjänsterna, både när de rör sig inom och mellan utbildnings- och arbetsmarknadssektorerna. De upplever att det sker ett dubbelarbete, samtidigt som knapphändiga eller inga försök görs för att samordna vägledningen.

- Samordning och samarbete är särskilt viktigt ur medborgarnas perspektiv, där lösningar för individanpassad livslång vägledning kräver samordnade insatser från olika håll. Detta är särskilt tydligt när det gäller arbetslöshet eller avhopp från skolan.
- Sett ur ett politiskt och användarperspektiv bidrar sektorsövergripande samordning och samarbete till att förhindra politisk fragmentering och dubblering av insatser samt att främja effektiva investeringar i tjänster och produkter för livslång vägledning.²⁰
- Samordning och samarbete kan även bidra till att säkerställa att livslång vägledning prioriteras vid utformningen av ett lands politik för utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet samt i nationella strategier och program för personalutveckling.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- utgår från medborgarnas behov och rätt till livslång vägledning för samordning och samarbete
- genom samarbete och samordning av ny teknik ökar tillgången till livslång vägledning och information och gör den mer nyskapande och varierad
- främjar sektorsövergripande samordning och samarbete för politik och tjänster för livslång vägledning inom utbildning, arbetsmarknad och det sociala området
- stödjer samstämmighet mellan olika politiska sektorer och system

²⁰ Rådets (utbildning/ungdom) resolutioner från 2004 och 2008 om livslång vägledning uppmanade medlemsstaterna att främja samarbete och samordning bland alla aktörer som erbjuder olika tjänster inom livslång vägledning som syftar till att bredda tillgången och säkerställa samstämmigheten. Se även: CEDEFOP (2008). *Establishing and Developing National Guidance Forums: a Manual for Policy-Makers and Stakeholders*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

- främjar standardiserad, tvärgående informationsdelning om läranderesultat (t.ex. förvärvande av CMS), bedömningsresultat och brukarnas interaktion med vägledningstjänster och -produkter, i enlighet med den nationella dataskyddslagstiftningen
 - stödjer utvecklingen av system för samordning och samarbete, t.ex. nationella vägledningsforum, tvärgående arbetsgrupper eller politiska enheter
 - tar hänsyn till aktörernas intressen, t.ex. allmänheten och arbetsmarknadens parter, vid utformningen av politik och system för livslång vägledning
 - främjar inkluderande politiska ramar, som livslång vägledning och anställningsbarhet, för utbildning och utveckling av arbetsstyrkan, där livslång vägledning spelar en central roll,
 - säkerställer jämlik tillgång till tjänster och jämförbara kriterier för tjänster i decentraliserade system
 - utnyttjar IKT som medel för politiska och systembaserade samarbeten och gemensamma åtgärder som gynnar medborgarna.
- ELGPN Tool No. 2 *ELGPN Ordlista* (2012) innehåller en uppsättning gemensamma definitioner av termer inom utveckling av livslång vägledning och tillhörande vägledningsterminologi. Ordlistan kan komma beslutsfattare till användning i samband med utbyten av utvecklingsarbete tvärs över sektorerna utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet. Tillgänglig på albanska, kroatiska, tjeckiska, engelska, grekiska, ungerska, lettiska, portugisiska och svenska.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2009) *Establishing and developing national lifelong guidance policy forums: A manual for policy-makers and stakeholders*. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5188_en.pdf. Tillgänglig på engelska, franska och tyska.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitel 7 *Co-ordination and Co-operation*, och kapitel 3 *Key Features of a Lifelong Guidance System*. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.

Riktlinje 6. Förbättrad karriärinformation

Definition

Med karriärinformation avses alla former av information som hjälper medborgare att göra meningsfulla val beträffande lärande- och arbetsmöjligheter. Den innehåller information om yrken, arbetsmarknad, allmänna och yrkesinriktade utbildningsprogram, högre utbildning och vägarna mellan dessa. Information om nationella och europeiska kvalifikationsramverk och system för överföring av kvalifikationer är en viktig del. Arbetsmarknaden (arbetsgivare, offentliga och privata arbetsförmedlingar) utgör en viktig källa till information om arbetsmarknadstrender (utbud och efterfrågan) inom olika sektorer och om nya och utdöende yrken. Information om arbetsmarknaden, omvandlad till karriärinformation, är avgörande för att personer ska kunna fatta goda karriärbeslut.

Karriärinformation avser även information som har erhållits genom erfarenhet, t.ex. jobbskuggning, arbetslivserfarenhet och arbetssimulering.

Varför är det viktigt?

- Karriärinformation ger EU-medborgarna möjlighet att: (a) jämföra sig själva, sin livssituation, sina intressen och ambitioner med de krav som ställs när det gäller arbete, utbildningsprogram och möjligheter på arbetsmarknaden, (b) identifiera en rad vägar framåt och (c) göra meningsfulla val.
- Bra och tillförlitlig information om arbetsmarknad och karriärvägar som bygger på fakta ger EU-medborgarna möjlighet att göra väl underbyggda val av lärande och arbete.²¹
- Tillgång till och kompetens att söka, förstå,

utvärdera och använda karriärinformation är betydande faktorer för social jämlikhet, aktivt deltagande i utbildning i arbetslivet. Sådan kompetens är en nyckelkomponent i CMS.

- Individer och grupper i samhället har olika förmåga att söka, tolka och använda karriärinformation och behöver därför individuell vägledning för att lyckas. Att enbart erbjuda karriärinformation, som en "informationsdump", utan att komplettera med individuellt vägledningsstöd, hjälper inte olika individer eller grupper med skiftande förmåga att söka och använda information.²²

Vad är god praxis?

Politik och system som

- uppfyller följande kriterier gällande karriärinformation²³ för IT och andra former av karriärlärande:
 - är utformade efter användarnas behov (vilka frågor har de?) och sociala miljö
 - hjälper användarna att identifiera sina egna behov och frågeställningar
 - är begripliga (språk, bild, grafik, ljud)
 - har en användarvänlig och pedagogisk utformning
 - är korrekta, uppdaterade, exakta och icke-diskriminerande
 - är oberoende av olika sektorer och institutioners intressen.
- förbättrar kvaliteten i karriärinformationen och säkerställer att den är objektiv och könsneutral, samtidigt som den tar hänsyn till användarnas förväntningar och den aktuella situationen på arbetsmarknaden
- säkerställer att informationen om arbetsmarknaden är tillförlitlig

²¹ Rådets (utbildning/ungdom) resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande* uppmanade medlemsstaterna att ge medborgarna och aktörerna på vägledningsområdet tillförlitlig information om samtliga utbildningssystem och vägledningstjänster och angav ett antal politiska rekommendationer om hur man kan förbättra karriärinformationens kvalitet, vilka ingår i denna guide.

²² Grubb, W.N. (2002). *Who Am I? The Inadequacy of Career Information in an Information Age*. Paris: OECD.

²³ Tricot, A. (2002). *Improving Occupational Information*. Paris: OECD.

- främjar samordning av insamling och spridning av arbetsmarknadsinformation genom partnerskap mellan nyckelaktörer: departement, arbetsmarknadens parter, sektorer och branschorganisationer
- sätter information om utbildningsmöjligheter i relation till lokala, regionala, nationella och internationella arbetsmarknadsmöjligheter, använder både nationella och gemensamma europeiska verktyg och resurser för att ta fram kompetens- och jobbprognoser i syfte att öka kvaliteten
- främjar utveckling av kunskaper om karriärutveckling inom grund- och fortbildningen av vägledningspersonal
- erbjuder och underlättar användningen av information i olika typer av medier, bl.a. via internet
- skapar medvetenhet bland EU-medborgarna om EU:s mobilitetsverktyg för studerande och arbetstagare inom Europeiska området för kompetens och kvalifikationer och om öppna utbildningsresurser för fortbildning. Exempel på EU:s mobilitetsverktyg är ECVET, ECTS, EQF, ESCO (kompetenser/färdigheter, kvalifikationer och yrken) EUROPASS, EURES, UNGDOMSPASSET, EUROPEISKA FÄRDIGHETSPASSET, EUROPASS-SPRÅKPASSET och PLOTEUS.
- OECD (2002) *Improving Occupational Information*. <http://www.oecd.org/edu/innovation-education/2485392.pdf>, tillgänglig på engelska och franska.
- OECD (2002) *Who am I? The inadequacy of career information in an information age*, <http://iccdpp.org/wp-content/uploads/2014/03/OECD-Inadequacy-of-Career-Info-2002.pdf>, tillgänglig på engelska och franska.
- OECD (2001): *The Role of Information and Communication Technologies in an integrated career information and guidance system*, <http://www.oecd.org/edu/research/2698249.pdf>. Tillgänglig på engelska och franska.

Resurser för beslutsfattare

- NCDA (Revised 2007) *Guidelines for the Preparation and Evaluation of Career and Occupational Information Literature*, http://www.ncda.org/aws/NCDA/asset_manager/get_file/3399.
- NCDA (1992) *Guidelines for the Preparation and Evaluation of Video Career Media*, http://www.ncda.org/aws/NCDA/asset_manager/get_file/3401.
- NCDA (1997) *Guidelines for the Use of the Internet for the Provision of Career Information and Planning Services*, http://www.ncda.org/aws/NCDA/pt/sp/guide-lines_internet.

Riktlinje 7. Vägledarnas utbildning och kvalifikationer

Definition

Med utbildning avses grundläggande utbildning och fortbildningen av vägledare och personer vars främsta arbetsuppgift är livslång vägledning. Utbildning avser de kunskaper, färdigheter och den hållning som krävs för att ta på sig roller och uppgifter inom livslång vägledning, oavsett i vilket sammanhang vägledningen sker. Kvalifikationer avser det formella resultatet (t.ex. certifikat eller examensbevis) av en bedömnings- och valideringsprocess, när ett behörigt organ bedömer att en person har uppnått de kunskaper som krävs för att kunna ge medborgarna livslång vägledning. Vissa aktiviteter inom livslång vägledning kräver vidareutbildning (t.ex. karriär-rådgivning och -bedömning, karriärutbildning/-pedagogik), medan andra aktiviteter inte har samma krav (t.ex. att föra av statistik över hur olika karriär-vägledningstjänster utnyttjas).

Varför är det viktigt?

- Medborgarna behöver känna sig trygga i att den verksamhet för livslång vägledning som erbjuds av personer med rätt kunskap, kompetens och etik.
- Medborgarna behöver få stöd i att identifiera sina behov inom livslång vägledning och få dem uppfyllda på ett kompetent och professionellt sätt, så att de kan göra meningsfulla och ändamålsenliga val av lärande och arbete.
- Vägledare och annan personal som arbetar med vägledning har bättre möjligheter att hjälpa medborgarna att ta rätt beslut och skapa bra övergångar i livet, om de har fått relevant utbildning.
- Utbildning förbättrar yrkesprofilen och höjer nivån hos vägledare och annan personal som arbetar med vägledning, så att de bättre kan uppfylla både medborgarnas och beslutsfattarnas behov och förväntningar.²⁴

- Kvalifikationer inom livslång vägledning säkerställer att en viss nivå av kunskap och kompetens uppnås.²⁵

Vad är god praxis?

Politik och system som

- skyddar EU-medborgarnas intressen genom att främja professionaliseringen av verksamhet för livslång vägledning
- främjar grund- och vidareutbildning av personer som deltar i verksamhet för livslång vägledning och kräver att de har relevanta kvalifikationer,
- främjar grund- och vidareutbildning av vägledare och annan personal inom vägledning, med särskilt fokus på kulturell och könsinriktad vägledning och rådgivning
- möjliggör för individer att gradvis utvecklas från icke-specialister till specialister i sina roller inom karriärvägledning samt erkänner och validerar deras tidigare utbildning
- främjar etiska normer bland vägledarna,
- främjar rörlighet för vägledare mellan olika sektorer, t.ex. utbildning, arbetsmarknad och samhälle
- stärker kopplingarna mellan politiken för karriärvägledning och vägledarnas utbildningsmål
- bygger på internationella och europeiska studier och ramverk för vägledares kompetenser och kvalifikationer i syfte att påverka utvecklingen nationellt.

²⁴ Rådets (utbildning/ungdom) resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande*.

²⁵ EU-rådets (utbildning) resolution (2004) *Förstärkning av politik, system och praxis på området livslång vägledning* uppmanade medlemsstaterna att förbättra grund- och vidareutbildningen av vägledare. Utbildning av vägledare var även fokus för ett dokument från OECD:s experter, *The Skills, Training and Qualifications of Guidance Workers* (Paris: OECD, 2002), och för en CEDEFOP-studie med titeln *Professionalising Career Guidance* (Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2009).

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2009) *Professionalising Career Guidance: Practitioner Competences and Qualification Routes in Europe*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5193_en.pdf. Tillgänglig på engelska och tyska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- Europeiska kommissionen (2014) *European Reference Competence Profile for PES and EURES counsellors, generaldirektoratet för arbetsmarknad, socialpolitik och inkludering*: Bryssel.
- OECD (2001) *The Skills, Training, and Qualification of Guidance Workers*, <http://www1.oecd.org/edu/innovation-education/2698214.pdf>. Tillgänglig på engelska och franska.

Riktlinje 8. Finansiering av tjänster för livslång vägledning

Definition

Verksamhet och produkter för livslång vägledning kan finansieras på ett antal olika sätt:²⁶ med direkt statlig finansiering eller genom statliga myndigheter (t.ex. inom utbildnings- och arbetsmarknadssektorerna), via regioner, kommuner eller institutioner, offentligt anlitade underleverantörer (privata, ideella eller frivilligorganisationer), marknadsbaserade tjänster som betalas privat, med bidrag från arbetsgivare eller fackförbund samt en blandning av ovanstående.

Varför är det viktigt?

- Livslång vägledning har både ett allmänt och ett privat intresse. Den bidrar i hög grad till att uppfylla politiska mål inom utbildning, arbetsmarknad och social delaktighet samt till landets ekonomi i stort (se 1.2 ovan). Den erkänns av EU:s ministerråd²⁷ som en "tjänst av allmänt intresse" som bör vara tillgänglig för alla. En sådan tillgång är inte möjlig utan betydande offentlig finansiering.
- En medborgares rätt till yrkesvägledning fastställs i artikel 9 i Europeiska sociala stadgan²⁸ med ett tilläggsprotokoll²⁹ om lika behandling och möjligheter för kvinnor och män vid tillämpningen av denna rättighet. Offentlig finansiering av tjänster för livslång vägledning stödjer genomförandet.
- Denna riktlinje tar även hänsyn till att den privata sektorn kan bidra med tjänster och produkter för livslång vägledning och att medborgarna kan få betala för dessa.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- främjar lämplig finansiering av tjänster, verksamhet och produkter inom karriärvägledning för att stödja medborgarnas rätt till yrkesvägledning enligt Europeiska sociala stadgan samt gör dem tillgängliga
- främjar insamlingen av data om utgifter och resursanvändning för att få en överblick över hur existerande finansiering används samt för att kunna identifiera behov av ytterligare finansiering inom olika områden
- främjar ansvarig användning av medel som är öronmärkta för karriärvägledning
- behandlar frågor som rör kostnadseffektiviteten hos olika tjänster och produkter, t.ex. samordning inom och mellan sektorer, organ och institutioner
- stödjer forskning kring karriärvägledningens effektivitet och resultat
- säkerställer att alla myndigheter och organisationer som erhåller offentliga medel för att erbjuda karriärvägledning uppfyller gällande kvalitetskriterier för tjänster och produkter samt även vad gäller vägledarnas kompetens
- i lämpliga fall uppmuntrar den privata sektorn till att investera i tjänster och produkter för livslång vägledning som stämmer överens med gällande nationella normer och kriterier
- i lämpliga fall uppmuntrar till delning av vägledningsresurser mellan den privata och den offentliga sektorn.

Resurser för beslutsfattare

- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- OECD (2002) *An Occupation in Harmony: The Role of Markets and Governments in Career Information and Career Guidance*, <http://www.oecd.org/education/innovation-education/1954694.pdf>. Tillgänglig på engelska och franska.

²⁶ EC-OECD (2004). *Career Guidance: a Handbook for Policy-Makers*.

²⁷ EU-ministerrådet (utbildning/ungdom) i sin resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande*.

²⁸ Europeiska sociala stadgan, Turin, 18.X.1961.

²⁹ Tilläggsprotokoll till Europeiska sociala stadgan, Strasbourg, 5.V.1988.

Riktlinje 9. Informations- och kommunikationsteknik inom livslång vägledning

Definition

Med informations- och kommunikationsteknik (IKT) inom livslång vägledning avses produkter, infrastruktur och elektroniskt innehåll som förbättrar utveckling av politik och system för livslång vägledning samt av tjänster, resurser och verktyg för livslång vägledning. Det avser hur interaktiva tjänster, resurser och verktyg utformas och utvecklas för medborgarna, hur medborgarna använder dem och hur detta i sin tur påverkar utformningen. Det avser även den digitala kompetens som krävs för att använda IT inom livslång vägledning.

Användningen av IKT omfattar alltifrån filer med karriär- och arbetsmarknadsinformation med telefonsupport till avancerade webbaserade vägledningssystem, appar, virtuella 3D-miljöer för flera användare och distanstjänster, samt till sociala mediewebbplatser som underlättar interaktion mellan medborgare och vägledare och mellan användarna själva. De senare omfattar kollegial coachning, webbaserade grupper för karriärstöd, länkar mellan jobbsökande och arbetsgivare och mentorskap på distans. Introduktion till karriärmöjligheter genom spel och appar (t.ex. jobbsökning och nätverkande) kan visa på nästa steg i sökprocessen. IKT-användning kan även omfatta nationella portaler som kopplar samman det arbete med livslång vägledning som flera ministerier utför och ansvarar för.

IKT kan spela olika roller inom livslång vägledning:

- Som ett verktyg för att stödja, förbättra och vidareutveckla traditionella metoder när det gäller tjänster, resurser och verktyg för karriärutveckling.
- Som ett alternativ till traditionella vägledningssystem.
- Som ett medel till att förändra befintliga tjänster, resurser och verktyg när det gäller tillgänglighet, användning och administration.

- Som ett administrativt verktyg för att stödja bl.a. insamling av forskningsstöd policyutveckling grundad på vetenskap, ansvar, kvalitets-säkring samt samordning och samarbete inom politik och system, inom och mellan sektorer.
- Som en gemensam nämnare för att skapa en begreppsram för utformning och tillhandahållande av tjänster, resurser och verktyg för livslång vägledning tvärs över olika sektorer (utbildning, arbetsmarknad och sociala frågor).

Varför är det viktigt?

- IKT underlättar tillgängligheten för medborgarna för alla slags offentliga tjänster, inklusive tjänster, resurser och verktyg för livslång vägledning.
- IKT kan vara en integrerande faktor i policyutvecklingen kring livslång vägledning.
- Medborgarnas beteende förändras, IKT-baserade produkter, infrastruktur och elektroniskt innehåll har förändrat medborgarnas beteendemönster. Det handlar om hur ofta och hur länge kommunikationen sker (telefon, e-post, sociala medier), mönster över tidsanvändningen, spridningen av internetappar och molntjänster, som möjliggör snabbare och friare kontakter. Till detta kommer den omfattande användningen av internet som informationskälla samt den stora ökningen av näthandel för produkter och tjänster. Politik och praxis för livslång vägledning behöver möta dessa beteendeförändringar.
- Individer och olika samhällsgrupper har varit mycket aktiva med att utveckla användningsområden för IKT-baserade produkter, infrastruktur och elektroniskt innehåll, t.ex. med att skapa intressegemenskaper med gemensamma mål. IKT möjliggör lokalt, regionalt, nationellt och internationellt samarbete och projekt inom livslång vägledning. Tjänster inom livslång vägledning bör använda sig av de nya möjligheter som IKT innebär för användarna.

- Nya IKT-verktyg har goda möjligheter att skapa balans mellan självhjälpstjänster och personalunderstödda sådana och på så sätt skapa ökad och likvärdig tillgång till tjänsterna på ett kostnadseffektivt sätt.
- IKT underlättar kommunikation och insamling av kunskaper inom livslång vägledning från användarna via sociala medier och mobila enheter. Dessa resurser används med eller utan hjälp av vägledare. Sociala medier är ett nytt kommunikationsmedel inom livslång vägledning, ett interaktivt arbetsrum och en drivkraft för paradigmskifte och reformer.
- Användningen av IKT inom livslång vägledning kräver en omvärdering av institutionella ramar och yrkeskompetenser samt ett nytt sätt att tänka, som bygger på samordning och samarbete för att effektivt kunna utnyttja begränsade resurser.
- stödjer social delaktighet genom att säkerställa att individer och missgynnade grupper får tillgång till och de färdigheter som krävs för att kunna använda IT för livslång vägledning
- stödjer ett klart och tydligt språk för navigering på webbplatser för livslång vägledning, inklusive webbplatser för karriärinformation
- uppmuntrar medborgarna till att använda sig av tjänster, resurser och verktyg för livslång vägledning
- avsätter resurser för offentlig tillgång till webbaserade tjänster inom karriärvägledning (t.ex. i utbildningssammanhang, offentliga arbetsförmedlingar, bibliotek)
- integrerar IKT i olika karriärutbildningsprogram i syfte att hjälpa medborgarna utveckla nödvändiga kunskaper för att kunna använda webbaserade system för bedömning och information om sin karriärutveckling
- stödjer användningen av virtuella 3D-plattformar för flera användare i syfte att erbjuda helhetsupplevelser inom karriärlärande för slutanvändare, t.ex. jobbsimuleringar
- effektivt stödjer blandat lärande: fysiska träffar, distansstöd av vägledare, webbplatser
- säkerställer att vägledare genom grund- och vidarebildning är uppdaterade och förstår nyanser och etik när det gäller IKT-användning samt komplexiteten när det gäller svarstider
- systematiskt integrerar användningen av IT i befintliga tjänster för livslång vägledning där det är möjligt och anpassar vägledningstjänsterna till IKT
- använder sig av öppna data (data som kan användas, återanvändas och omfördelas) för att utveckla en kunskapsbas för politik inom livslång vägledning
- integrerar användningen av IKT i nationella system för kvalitetssäkring av livslång vägledning

Vad är god praxis?

Politik och system som

- behandlar IKT inom livslång vägledning som en del av ett bredare nationellt e-förvaltnings-system
- säkerställer att de departement som ansvarar för tillhandahållandet av livslång vägledning gemensamt har utvecklat ett ramverk för hur IKT ska användas och att de kommunicerar detta till alla som erbjuder tjänster för livslång vägledning
- skapar en nödvändig infrastruktur för utveckling och implementering av IKT-resurser samt erbjuder utbildning och stöd till vägledare
- tar hänsyn till etiska frågor (t.ex. digital identitet och sekretess) och professionella normer för användning och utformning av modern teknik inom tjänster för livslång vägledning
- tar hänsyn till att enskilda medborgare och grupper har olika allmänna och digitala färdigheter och olika kompetens när det gäller att söka upp, tolka, utvärdera och använda information och anvisningar inom livslång vägledning, samt erbjuder stöd till dem som behöver

- utvecklar och förbättrar normer och kriterier för användning av IKT i tjänster och program för livslång vägledning
- bedriver forskning och utvärdering för att på ett ändamålsenligt sätt påverka utvecklingen av modern teknologi och de pedagogiska konsekvenserna för tjänster, resurser och verktyg för livslång vägledning.

Resurser för beslutsfattare

- ELGPN (2012): *European Lifelong Guidance Policies: Progress Report 2011–12. A Report of the European Lifelong Guidance Policy Network.*
- NCDA (1997) *Guidelines for the Use of the Internet for the Provision of Career Information and Planning Services*, http://www.ncda.org/aws/NCDA/pt/sp/guide-lines_internet.
- OECD (2001): *The Role of Information and Communication Technologies in an integrated career information and guidance system*, <http://www.oecd.org/edu/research/2698249.pdf>. Tillgänglig på engelska och franska.

Riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning inom utbildningssektorn

Detta avsnitt består av fyra riktlinjer som omfattar politik för tillhandahållande av livslång vägledning till studerande inom allmän utbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning och högre utbildning.

Riktlinje 10. Livslång vägledning för skolelever

Definition

Med vägledning för skolelever avses en rad olika pedagogiska insatser, program och aktiviteter, däribland e-lärande, samt produkter eller verktyg som finns till hjälp för att de ska förstå vilka utbildningsmöjligheter och val som skolan erbjuder, kunna koppla dessa till lärande- och arbetsmöjligheter efter skolan, lyckas med sina övergångar och att lära sig CMS. Livslång vägledning hjälper eleverna och deras familjer att planera kommande steg, särskilt i slutet av den obligatoriska skolgången, då eleverna måste fatta viktiga beslut om fortsatt utbildning, allmän eller yrkesinriktad, eller om inträde på arbetsmarknaden.

Stöd till föräldrar, lärare och skolledning i att förstå olika steg och kopplingar utgör en del av livslång vägledning.

Livslång vägledning som vänder sig till elever kan ske på eller utanför skolan eller i kombination.

Att bestämma sig för utbildning och yrke är en komplicerad process, som kräver att eleverna har förmåga att kritiskt bedöma både vad de vill, vilka möjligheter till utbildning och arbete de har och vilka förväntningar familjen, kamraterna och samhället har. Personer som erbjuder vägledning till skolelever behöver därför ha specialistutbildning i karriärvägledningspedagogik.³⁰

Varför är det viktigt?

- Nyckelfaktorer för att en skola ska lyckas med sin utbildning är elevernas motivation och engagemang i sitt lärande, deras prestationer och resultat under skoltiden och därefter. Genom att ge eleverna lärdom om kopplingarna mellan skolutbildning och alternativen efter skolan får livslång vägledning en central

roll i implementeringen av skolans riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning inom utbildningsprogram samt i att stödja elevernas lärande och lärarnas arbete.³¹

- Det finns stora skillnader mellan enskilda elevers förmåga att identifiera, söka och tolka information om sig själva och framtida utbildnings- och arbetsmöjligheter, om familjens och samhällets förväntningar och att göra val. Det är även stora skillnader mellan hur snabbt olika ungdomar utvecklar intellektuell, känslomässig och social mognad samt kan fatta beslut, både i barndomen och i tonåren. De flesta behöver en viss grad av vägledningsstöd under hela skolgången, medan ett betydligt mindre antal är i behov av mycket stöd för att kunna göra val av utbildning och arbete.
- Föräldrars, olika samhällsgruppers, jämnårigas och lärares kunskaper om sysselsättning och arbetsmarknad är oftast mycket begränsad, likaså deras kunskap om relevanta utbildningsvägar. Karriärvägledning som erbjuds vid rätt tidpunkt under skolgången kan öka deras förmåga att hjälpa ungdomar att göra utbildnings- och yrkesval.
- Med tanke på hur utbildningssystemen är uppbyggda i olika länder och hur de är kopplade till arbetsmarknaden, har tidiga ämnes- och programval, t.ex. i övergången från grundskolan eller tidigare, stor betydelse för val som behöver göras vid viktiga tillfällen senare i livet, t.ex. i gymnasiet och när de går ut skolan. Elever (och deras föräldrar) behöver därför redan i tidig ålder få tillgång till livslång vägledning.

³⁰ Rådets (utbildning/ungdom) resolution (2008) *Bättre integrering av livslång vägledning i strategierna för livslångt lärande* efterfrågade bättre förberedelse och stöd för lärare/utbildare.

³¹ EU-ministerrådets (utbildning/ungdom) resolution (2004) *Förstärkning av politik, system och praxis på området livslång vägledning*.

- Vissa utbildningssystem använder sig av urvals-förfaranden för elever som går från en utbildningsnivå till nästa och för övergångar mellan allmän och yrkesinriktad utbildning. Stöd i form av livslång vägledning behövs för att hjälpa ungdomar, föräldrar och lärare att hantera oväntade konsekvenser av ett begränsat antal valalternativ och då urval av elever sker genom urvalssystem som kanske inte är förenliga med ungdomarnas egna önskemål, kompetenser, intressen eller andra omständigheter.
- Kostnaden per capita per elev ökar allt eftersom eleven går från grundskola genom gymnasium, till yrkesutbildning eller högre utbildning. Gymnasial utbildning är ofta det sista steget i utvecklingen mot högre utbildning och yrkesutbildning. Tillgång till livslång vägledning av god kvalitet i högstadies- och gymnasieskolan bidrar till en effektiv användning av offentliga medel även efter skolan, genom att hjälpa eleverna och deras föräldrar att göra väl underbyggda val av vidareutbildning, vilket minskar skattebetalarnas kostnader för avhopp.
- Utbildningssystemen ansvarar för att utrusta eleverna med "nyckelkompetenser för livslångt lärande", i synnerhet att "lära sig att lära"³² och att motivera till och främja framgångsrik utbildningsmobilitet. Vägledning och rådgivning spelar en central roll i strategierna för att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid. Tre aspekter har definierats i rådets rekommendation (2011) om förebyggande, ingripande och kompenserande åtgärder.³³

Vad är god praxis?

Politik och system som

- stödjer en samlad tillgång till karriärlärande för skolelever, som kombinerar karriärutbildning som en del av läroplanen, erfarenhetsbaserat lärande, arbetsplatsförlagt lärande med hjälp av samhällsresurser och tidigare elever, telefon- och webbstöd samt fysisk vägledning individuellt eller i grupp
- främjar karriärutbildning och färdigheter i karriärplanering i läroplanen som ett sätt att jämna ut skillnaderna mellan enskilda elevers och grupperns förmåga att söka, tolka, utvärdera och använda karriärinformation, särskilt när den hämtas från internet eller sociala medier
- tar fram en samlad strategi för undervisning och lärande inom karriärplanering och entreprenöriella färdigheter³⁴ från grundskolan till gymnasieskolan och yrkesinriktad utbildning
- främjar ett sammanhängande program för livslång vägledning i och utanför skolan som hjälper elever, föräldrar, lärare och skolledning att fatta avgörande beslut om elevernas lärande och arbete
- främjar resultaten av karriärlärande som ett sätt att följa upp kvaliteten och effektiviteten i vägledningsprogram för skolelever
- erbjuder särskilt väglednings- och rådgivningsstöd till elever som är i riskzonen att lämna skolan i förtid, med tyngdpunkt på att stärka deras motivation genom att lära ut färdigheter i karriärplanering och ge dem nödvändiga kunskaper för att få tillgång till webbaserade tjänster

³² Europaparlamentets och rådets rekommendation (2006).

³³ Rådets rekommendation av den 28 juni 2011 om politiska strategier för att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid.

³⁴ Europeiska kommissionens meddelande (2006) *Främja entreprenörstänkande genom utbildning och lärande*. Initiativförmåga och företagande var en av de åtta nyckelkompetenser som identifierades i Europaparlamentets och rådets rekommendation 2006/962/EG av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande (Europeiska unionens officiella tidning L 394 30.12.2006). Se även Europaparlamentets resolution (september 2015) om främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning.

- tar hänsyn till jämställdhetsperspektivet bland eleverna
 - stödjer och förbättrar grund- och vidareutbildningen av vägledare och annan skolpersonal som erbjuder vägledning samt av skolledningen, särskilt när det gäller undervisning och bedömning av färdigheter i karriärplanering samt metoder för att förhindra att elever lämnar skolan i förtid
 - vid behov, bidrar till att säkra att skolledningen har nödvändiga resurser för att kunna erbjuda livslång vägledning av god kvalitet
 - stödjer uppföljning av vägledningsprogram för skolelever, bl.a. genom feedback från elever, lärare, lärare och arbetsgivare
 - främjar en jämn kvalitetsnivå inom livslång vägledning bland olika skolor och regioner, där skolor, kommuner och regioner har det ekonomiska ansvaret
 - främjar de kriterier som tagits fram för vägledning, där hela eller delar av ett program för livslång vägledning erbjuds av externa institutioner eller underleverantörer
 - stödjer insamlingen av data om utbildnings- och yrkesval bland unga som lämnar skolan i förtid och system för datainsamling
 - skapar medvetenhet om Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, om EU:s mobilitetsverktyg för studerande och arbetstagare samt om öppna utbildningsresurser för livslångt lärande.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlen 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning i skolor. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
 - ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
 - ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
 - Europaparlamentets resolution (2015) *Främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning*.
 - Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, grekiska, lettiska och portugisiska.
 - Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.
 - Oomen, Annemarie and Plant, Peter (2014) *Early School Leaving and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 6. Tillgänglig på engelska och portugisiska.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2011) *Guidance Supporting Europe's Aspiring Entrepreneurs*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/18285.aspx>.

Riktlinje 11. Livslång vägledning av studerande och deltagare i yrkesutbildning

Definition

Med yrkesutbildning avses utbildning som syftar till att förse människor med de kunskaper, know-how, färdigheter och/eller kompetenser som krävs för bestämda yrken på arbetsmarknaden i stort.³⁵ Det finns också särskilda utbildningsprogram som vänder sig till ungdomar i riskzonen och som syftar till att hjälpa dem förbättra sin anställningsbarhet genom att skaffa sig grundläggande färdigheter för att kunna ta anställning eller påbörja en yrkesgrundutbildning. Yrkesutbildning kan delas in i yrkesinriktad grundutbildning³⁶ och vidareutbildning.

Livslång vägledning inom yrkesinriktad grundutbildning omfattar en rad aktiviteter och produkter som hjälper ungdomar att få kännedom och kunskap om yrkesinriktade utbildningsvägar och nödvändiga val inför en yrkesutbildning, att kunna koppla dem till vidareutbildning och arbetsmöjligheter samt att skapa lyckade övergångar. Stöd till föräldrar, lärare och skolledning i att förstå utbildningsvägar och kopplingar utgör en del av den livslånga vägledningen. Det omfattar även stöd till det vägledningsarbete som bedrivs av lärare inom utbildningsprogram för ungdomar i riskzonen och till arbetsplatsmentorerna, i de fall då lärande på arbetsplatsen är huvudelementet i yrkesutbildningsprogrammet.

Yrkesinriktad vidareutbildning/yrkeshögskola/yrkesvux (CVET) avser utbildning som genomförs av en person som har avslutat sin grundutbildning eller har trätt in i arbetslivet. Syftet med yrkesinriktad vuxen- och vidareutbildning är att hjälpa enskilda individer att förbättra eller uppdatera sina kunskaper och färdigheter, att skaffa sig nya färdigheter inför en

karriärförändring eller omskolning, eller att utveckla sig själv personligt eller yrkesmässigt.³⁷ Den kan även omfatta yrkesutbildning på högskolenivå.

Livslång vägledning inom yrkesinriktad vidareutbildning kan ha en mängd olika former, t.ex. mentorskap och utvecklingssamtal, och kan kombineras med kommunal eller extern verksamhet för livslång vägledning, t.ex. på de offentliga arbetsförmedlingarna, nationella vägledningstjänster riktade till alla åldrar eller privata initiativ. Den kan även omfatta stöd för övergång till egenföretagande.

Varför är det viktigt?

- De individuella skillnaderna mellan ungdomars kunskaper, förmåga och mognadsnivå när det gäller att fatta meningsfulla karriärbeslut (se riktlinje 9 ovan) påverkar deras yrkesval. Att de ursprungligen valt yrkesutbildning betyder inte att de med säkerhet kommer att följa den linjen. De kommer att behöva vägledningsstöd för sin fortsatta utbildning och för att lyckas med övergången till arbetsmarknaden. Elever inom yrkesutbildningen har lika stort behov av att skaffa sig karriärkompetens som elever i den allmänna utbildningen. Detta framgår av Bryggekommunikén (2010).
- Ungdomar och deras föräldrar ställs inför flera utmaningar när de ska göra val om yrkesutbildning. Det kan handla om den ålder då ett val ska göras, typen av val (aktivt eller passivt), om det sker en urvalsprocess samt tidpunkten för yrkesspecialisering. Information och vägledning kan hjälpa ungdomar att bättre förstå hur deras val kommer att påverka dem fortsättningsvis, t.ex. i övergångar, att göra välgrundade val om yrkesspecialisering samt att engagera sig i sitt lärande. Livslång vägledning kan även hjälpa till vid byten av utbildning, när en elevs ursprungliga val av yrkesutbildning eller yrkesinriktning senare visar sig ohållbart.

³⁵ CEDEFOP (2011). *Vocational Education and Training at Higher Qualification Levels*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

³⁶ *Yrkesinriktad grundutbildning* sker på flera olika utbildningsnivåer:

- högstadienivå
- gymnasienivå
- lärlingsutbildning
- eftergymnasial, icke-tertiär utbildning
- högskoleutbildning.

³⁷ CEDEFOP (2008). *Terminology of European Education and Training Policy – a Selection of 100 Key Terms*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

- För ungdomar i riskzonen och för elever som lämnat skolan i förtid är de särskilda utbildningsprogrammen ofta sista chansen att skaffa sig den kompetens som gör dem anställningsbara. Stöd inom livslång vägledning från lärare och specialister kan hjälpa dem att bättre förstå de hinder som ligger i vägen för deras utbildning, anställning och aktiva medborgarskap samt hur de kan dra nytta av arbetsplatsförlagd utbildning för att övervinna dem och undvika att lämna skolan i förtid.
- Yrkesinriktad grund- och vidareutbildning³⁸ anses ha en nyckelroll i utvecklingen av arbetsstyrkan, att uppfylla arbetsgivarnas behov och att medverka till att öka anställningsbarheten hos de som är mest sårbara för förändringar på arbetsmarknaden. Livslång vägledning bidrar till att göra yrkesutbildningssystemen mer effektiva i att hjälpa medborgarna göra val av yrkesinriktad grundutbildning och efterföljande vidareutbildning, stödja lärande och prestationer under grundutbildningen samt stödja övergångar till arbetsmarknad och vidareutbildning. De bidrar även till att skapa medvetenhet om öppna utbildningsresurser för yrkesutbildning.
- Livslång vägledning kan stödja beslutsfattarnas och arbetsgivarnas arbete genom att visa vägen till nya system, t.ex. nationella övergångssystem mellan yrkesinriktade och allmänna akademiska grenar, system för utveckling inom och mellan olika utbildningsvägar, bl.a. högre utbildning och doktorandutbildning, samt yrkesutbildningen som ett attraktivt karriäralternativ.
- Många av dem som går en yrkesutbildning väljer i slutänden att bli egenföretagare och bildar små och medelstora företag. Möjligheten att få utbildning i entreprenörskap inom den yrkesinriktade grund- och vidareutbildningen kan bidra till lyckade övergångar. Detta erkänns i Europaparlamentets resolution (september 2015) om främjande av ungt företagande genom allmän och yrkesinriktad utbildning.
- Inom Europeiska området för kompetens och kvalifikationer kan livslång vägledning främja mobilitet bland yrkesstuderande och arbetstagarer genom att uppmärksamma dem på befintliga mobilitetsverktyg, bl.a. The European Skills Passport och ECVET.
- Slutligen är de offentliga kostnaderna per capita betydligt högre för yrkesutbildning jämfört med kostnaderna för allmän utbildning. Även kostnaderna för avhopp eller misslyckade yrkesstudier är högre för skattebetalarna och/eller för arbetsgivare som erbjuder arbetsplatsförlagd utbildning. Å andra sidan bidrar yrkesutbildning till en kompetent arbetsstyrka som svarar på arbetsmarknadens skiftande behov. Livslång vägledning tidigt i livet och vid rätt tidpunkter kan även leda till en minskad börda för skattebetalarna på grund av felaktiga val.

Vad är god praxis?

Politik och system³⁹ som

- främjar information och vägledning av hög kvalitet, bl.a. erfarenhetsbaserat karriärlärande, och som hjälper elever i grundskolan och deras föräldrar att skaffa sig information om olika yrken, utbildningsvägar, övergångar och karriärmöjligheter

³⁸ Maastrichtkommunikén om europeiskt samarbete inom yrkesinriktad utbildning (2004), Helsingforskommunikén om europeiskt samarbete inom yrkesinriktad utbildning (2006), Bryggekommunikén om stöd till yrkesutbildningen i Europa (2010).

³⁹ De flesta av dessa politiska rekommendationer finns i Bryggekommunikén (2010) om stöd till yrkesutbildningen i Europa.

- stödjer undervisning och lärande som leder till utveckling av färdigheter i karriärplanering inom yrkesinriktad grund- och vidareutbildning
- främjar entreprenörskap som ett bra alternativ i program för karriärutbildning
- uppmuntrar att vägledare använder återkoppling för att underlätta övergången från yrkesutbildning till arbete eller vidareutbildning i syfte att förbättra yrkesutbildningens kvalitet och relevans för arbetsmarknaden
- är lyhörda för mångfald och jämställdhetsperspektivet bland de studerande/deltagarna
- aktivt uppmuntrar individer och yrkesutbildningsanordnare att använda tjänster för livslång vägledning för att öka arbetstagares deltagande och prestationer i yrkesinriktad vidareutbildning, med särskilt fokus på personer som står inför övergångar på arbetsmarknaden (t.ex. arbetstagare som riskerar att bli arbetslösa) och på missgynnade grupper
- främjar och stödjer användningen av livslång vägledning för att hjälpa medborgarna att identifiera kompetenser som de skaffat sig genom icke-formellt eller informellt lärande och få dem validerade
- skapar medvetenhet bland studerande inom yrkesutbildning om EU:s mobilitetsverktyg för studerande samt om öppna utbildningsresurser.
- CEDEFOP (2011) *Guidance Supporting Europe's Aspiring Entrepreneurs*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/18285.aspx>.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlen 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning inom yrkesutbildning. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, engelska, holländska, grekiska, lettiska och portugisiska.
- Europaparlamentets resolution (september 2015) *Främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning*.
- Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2014) *The Attractiveness of Initial Vocational Education and Training: Identifying What Matters*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/22510.aspx>.
- CEDEFOP (2013) *Keeping Young People in (Vocational) Education: What Works?*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9084_en.pdf. Tillgänglig på franska, tyska, grekiska, italienska, litauiska, polska, portugisiska och spanska.

Riktlinje 12. Livslång vägledning av studenter inom högre utbildning

Definition

Med vägledning inom högre utbildning avses en rad olika aktiviteter och produkter som hjälper studenterna att välja lämpliga studieprogram och klara övergången till högre utbildning. Den hjälper studenterna att öka sina akademiska möjligheter och att koppla dem till sin personliga och karriärmässiga utveckling. Den främjar deras förmåga att utforska och lära sig om arbetsmarknad, vidareutbildning (t.ex. doktorandstudier) och entreprenörskap samt att lyckas i övergångar till dessa möjligheter. Vidare uppmuntrar den studenternas förmåga att effektivt använda sina akademiska kunskaper i yrkesmässiga sammanhang.

Vägledning inom högre utbildning bidrar även till att stödja studenter som ändrar inriktning, dvs. omorientering av studenter vars ursprungliga studieval av högre utbildning inte visade sig bli framgångsrika eller meningsfulla,⁴⁰ samt till att fylla behovet av vägledning bland ett växande antal vuxenstuderande som söker yrkesmässig vidareutveckling. Den berör även medborgare som studerar vidare på distans eller genom öppna utbildningsresurser.

Färdigheter i karriärplanering är en nödvändighet för studenter inom högre utbildning, eftersom de kopplar samman självständigt och reflekterande lärande inom det aktuella ämnesområdet med det moderna samhällets krav på kompetens i karriärutveckling och entreprenörskap. Det medverkar till att utbilda kreativa, innovativa och ansvarsfulla vuxna med förmåga till kritiskt tänkande samt främjar studenternas anställningsbarhet.⁴¹ Med tanke på arbetsmarknadens krav är kompetenser som har att göra med jobbsökning och entreprenörskap ytterst viktiga för studenter inom högre utbildning.

Man kan skaffa sig dessa färdigheter genom frivilligt lärande eller genom obligatoriskt, poängbaserat lärande. Centrala vägledningstjänster, fakulteter eller institutioner kan, med centralt eller externt stöd, erbjuda den här typen av karriärutvecklingsprogram. Samarbetsbaserad utbildning/arbetsplatsförlagt lärande som används inom ramen för ett högskoleprogram, bidrar i mycket hög grad till karriärlärande.

Verksamhet inom livslång vägledning och entreprenöriell utbildning kan ske kollektivt (klass/grupp) eller individuellt, och erbjudas via telefon, webb, e-post eller fysiska träffar (enskilt eller i grupp), ofta följt av jobbmässor, rekrytering på universiteten, mentorskap och handledning av tidigare studenter.

Varför är det viktigt?

- Högre utbildning och forskning är avgörande faktorer för ekonomisk tillväxt och för utbildning och utveckling av arbetsstyrkan. Karriärvägledning inom högre utbildning är en hörnsten för att kunna matcha kompetenser mot ett lands ekonomiska behov och tekniska förändringar.
- Till följd av utbyggnaden och internationaliseringen av den högre utbildningen (bl.a. genom ett ökat utbud av distansutbildningar och öppna utbildningsresurser) har graden av framgång på arbetsmarknaden för nyligen utexaminerade studenter blivit ett bevis på värdet av högre utbildning. En förbättring av studenternas anställningsbarhet säkerställer den yrkesmässiga relevansen av högre utbildning.
- Formerna för deltagande i högre utbildning har blivit betydligt mer olikartade. Därför finns det behov av flera typer och ett bredare utbud av tjänster för livslång vägledning för att studenterna ska kunna möta den ökande mångfalden när det gäller övergångar till fortsatt utbildning och arbete eller studenternas villkor i stort.
- Livslång vägledning kan bidra till en snabb och effektiv omorientering av studenter som för sent upptäcker att deras ursprungliga val av högre utbildning inte motsvarar deras kompe-

⁴⁰ Europeiska rådets (utbildning) slutsatser (2011) om modernisering av högre utbildning.

⁴¹ Bolognaprocessen: Ministerkommuniké från Bukarest, 26 april 2012.

tenser, intressen eller verkligheten på arbetsmarknaden.

- Främjande av studentmobilitet genom europeiska program, harmonisering av examensstrukturen enligt Bolognaprocessens, modulstrukturer i utbildningsprogrammen samt införande av det europeiska kvalifikationsramverket på nationell nivå bidrar sammantaget till att öka komplexiteten i den högre utbildningen och behovet av karriärvägledning.
- Effektiva och ändamålsenliga vägledningstjänster inom högre utbildning bidrar till en modernisering av högre utbildningssystem⁴² och studentcentrerat lärande, och de har en social dimension.⁴³
- Mobilitet för studenter och arbetstagare inom EU: Livslång vägledning medverkar till att främja och stödja användningen av EU:s mobilitetsverktyg inom Europeiska området för kompetenser och kvalifikationer.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- stärker kopplingarna mellan högre utbildningsinstitutioner, arbetsgivare och arbetsmarknadsinstitutioner för att svara mer effektivt på ekonomins och hela samhällets behov
- främjar studenternas, arbetsgivarnas och andra aktörers delaktighet i olika slags verksamhet inom livslång vägledning
- främjar livslång vägledning centralt och på fakulteterna vid institutioner för högre utbildning
- stärker kopplingarna mellan högre utbildningsinstitutioner, gymnasieskolor och yrkesutbildningsanordnare

- stödjer potentiella studenters övergångar till högre utbildning genom att informera dem om de krav som ställs i olika högskolekurser och om karriärmöjligheter efter avslutad utbildning
- säkerställer att studenter inom högre utbildning kan sätta sitt lärande i relation till arbetslivet, bl.a. utveckling av färdigheter och attityder som medverkar till ett lyckat inträde och anpassning på arbetsmarknaden, samt utvecklar en ansvarskänsla för sina karriärbeslut
- främjar studenters lärande av färdigheter i karriärplanering och entreprenörskap, särskilt om de inte har haft den möjligheten i tidigare utbildning och arbete
- främjar entreprenörskap som ett bra alternativ i program för karriärutbildning
- främjar aktivt deltagande av den enskilda studenten i utvecklingen av den egna karriärplanen
- tar hänsyn till jämställdhetsperspektivet bland studenterna, uppmärksammar behoven hos särskilda målgrupper, t.ex. vuxenstuderande, internationella studenter, personer med funktionshinder eller med begränsade medel
- säkrar en ständig höjning av kompetenser och kvalifikationer hos vägledarna
- ger studenterna aktuell information om mobilitetsmöjligheter, EU:s mobilitetsverktyg, Europeiska området för kompetenser och kvalifikationer, kraven på den europeiska arbetsmarknaden samt öppna utbildningsresurser
- ger missgynnade och underrepresenterade grupper tydlig information om utbildningsmöjligheter för att säkerställa att de gör rätt studieval
- främjar insamling, publicering och uppföljning av data om sysselsättning bland akademiker. Detta omfattar även information och rådgivning till studenter och blivande studenter om processer för validering av icke-formellt/informellt lärande

⁴² Meddelande från kommissionen 20 september 2011 *En agenda för modernisering av Europas system för högre utbildning*. Rådets (utbildning) slutsatser (2011).

⁴³ Bolognaprocessen: Ministerkommuniké från Bukarest, 26 april 2012.

- tar fram utvärderingssystem för vägledningstjänster, bl.a. databaser och uppföljning av studenter
- kopplar vägledningstjänsterna vid institutioner för högre utbildning till system för kvalitetssäkring, strategisk planering och resultatmål
- kopplar metoder för aktivt lärande till utvecklingen av färdigheter i karriärplanering vid fakulteterna och på central nivå
- stödjer utredningar om avhopp bland studenter, de faktiska kostnaderna för avhopp och hur vägledning som erbjuds före och under en utbildning påverkar kostnadseffektiviteten.
- Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.
- ENQA (2009) *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, (avsnitten 1.5–1.7), http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2011) *Guidance Supporting Europe's Aspiring Entrepreneurs*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/18285.aspx>.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlen 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning inom högre utbildning. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- Europaparlamentets resolution (september 2015) *Främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning*.
- Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, grekiska, lettiska och portugisiska.

Riktlinje 13. Livslång vägledning av vuxenstuderande

Definition

Vuxenutbildning är en viktig del av det livslånga lärandet och omfattar allmän och yrkesinriktad utbildning av vuxna efter att de har lämnat den grundläggande utbildningen. Det omfattar

- formellt, icke-formellt och informellt lärande som syftar till att förbättra grundläggande färdigheter, ge nya kvalifikationer eller omskola för arbete
- deltagande i socialt, kulturellt, konstnärligt och samhällsrelaterat lärande för personlig utveckling och självförverkligande.

Livslång vägledning inom vuxenutbildning avser en rad olika aktiviteter och produkter som underlättar för vuxna att delta och engagera sig i lärande, skaffa sig nya kvalifikationer, vidareutbilda sig och klara övergångar i arbetslivet. Det inbegriper processer för identifiering och validering av icke-formellt och informellt lärande. Vägledning kan ske i grupp, t.ex. genom klassrumsundervisning, individuellt, i form av karriärrådgivning, eller med stöd via webb eller telefon. De som erbjuder vägledning kan vara utbildade vägledare eller ha annan relevant utbildning. Erfarenhetsbaserat karriärlärande, t.ex. yrkes- eller arbetserfarenhet, är mycket relevant när det handlar om att möta vuxnas behov.

Varför är det viktigt?

- Livslång vägledning är en del i politiken för livslångt lärande och är viktig för att stimulera efterfrågan på vuxenutbildning och erbjuda information och rådgivning, kompletterat med uppsökande strategier som syftar till att öka medvetenheten och motivationen hos potentiella studerande. I detta ingår även att öka medvetenhet om de öppna utbildningsresurser som finns.

- Utbildningsvärlden och arbetslivet samt kopplingen däremellan har genomgått stora förändringar efter att många vuxna lämnade sin grundläggande utbildning. Många jobb har blivit otidsenliga och nya har uppstått.

Vissa ekonomiska sektorer har gått tillbaka, medan andra har vuxit och ytterligare andra har kommit till. Det har uppstått nya vägar mellan alla nivåer och typer av utbildning, vilket kan verka förvirrande för många vuxna. Specialiserat vägledningsstöd är nödvändigt för många människor, för att de ska hitta rätt i den nya utbildnings- och arbetslivsvärlden.

- Vuxenstuderande är ingen homogen grupp. Vissa har goda erfarenheter av formell skolgång, medan andra har stora mängder informell och icke-formell utbildning i bagaget som behöver erkännas, och många har negativa erfarenheter. Vägledningsstöd till den sistnämnda gruppen är viktigt för att de ska kunna delta, engagera sig i och utvecklas genom utbildning och övervinna hindren för lärande.⁴⁴
- Vuxenstuderande har generellt tagit på sig flera roller och ansvarsområden, vilket gör det ännu svårare för dem när det gäller val av utbildning och yrke. Deras familjesituation, ekonomiska och sociala förhållanden kan antingen utgöra en fördel eller hinder för deras utveckling. Specialiserat vägledningsstöd är ibland nödvändigt för att de ska kunna hitta meningsfulla lösningar på dilemman när det gäller lärande och arbete.
- Att delta i utbildning kan innebära en betydande ekonomisk eller annan slags investering för en vuxen person. Ett klokt val som fattas med hjälp av vägledningsstöd kan minska risken för ekonomiska eller andra förluster.
- Genom att stödja vuxenutbildning bidrar karriärvägledning till social delaktighet, aktivt medborgarskap och personlig utveckling.

⁴⁴ Rådets (utbildning) slutsatser (2008) om vuxenutbildning (Europeiska unionens officiella tidning C 140 6.6.2008).

- För att öka den ekonomiska konkurrenskraften hos den gemensamma europeiska arbetsstyrkan är det nödvändigt att öka antalet vuxna som deltar i livslångt lärande till i genomsnitt minst 15 procent till 2020.⁴⁵ Livslång vägledning spelar en avgörande roll i att nå detta mål. Vuxna saknar ofta information om de möjligheter till kvalifikationer, erkännanden och utbildningsvägar som finns, bl.a. öppna utbildningsresurser.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- stödjer en samlad informations- och vägledningstjänst som erbjuds via flera kanaler (webb, telefon, fysiska möten)
- ger vuxenstuderande möjlighet till personlig, individuell vägledning
- stödjer karriärvägledning i vuxenutbildningssammanhang, särskilt inför och under utbildningen samt i övergångar till vidareutbildning eller arbete
- erbjuder medborgarna stöd för att få kunskaper de skaffat sig inom formell, icke-formell och informell utbildning validerade och erkända
- främjar ämnes- och yrkeserfarenheter som medel för erfarenhetsbaserat karriärlärande
- tar hänsyn till mångfalds- och jämställdhetsperspektivet bland de studerande
- lägger särskilt fokus på missgynnade grupper, elever som lämnat skolan i förtid, ungdomar som varken arbetar eller studerar, långtidsarbetslösa och vuxna med låga kvalifikationer,⁴⁶ för att förbättra deras förmåga att hantera övergångar och anpassa sig till förändringar på arbetsmarknaden och i samhället
- stödjer information om utbildning (inkl. öppna utbildningsresurser) och livslång vägledning samt av validering av icke-formellt och informellt lärande
- stödjer utvecklingen av färdigheter i karriärplanering i vuxenutbildningsprogram för att

hjälpa medborgarna möta olika utmaningar under hela livet samt hantera karriär och övergångar i ett livslångt perspektiv⁴⁷

- främjar entreprenörskap som ett bra karriäralternativ för vuxna
- stödjer utbildning och professionalisering av all personal som erbjuder karriärvägledning i vuxenutbildningssammanhang
- säkerställer att karriärvägledning ingår i vuxenutbildningsprogram vid offentligt finansierade utbildningsinstitutioner
- stödjer samarbete med företag, arbetsgivarorganisationer, offentliga arbetsförmedlingar och samhällsorganisationer för att underlätta tillgången till vuxenutbildning och livslång vägledning, t.ex. genom användning av s.k. utbildningsvouchers.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2011) *Guidance Supporting Europe's Aspiring Entrepreneurs*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/18285.aspx>.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlet 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning inom vuxenutbildning. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- Europaparlamentets resolution (september 2015) *Främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning*.

⁴⁵ Europa 2020-strategin.

⁴⁶ Rådets resolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande (2011).

⁴⁷ [översättning av utdrag:] "Med färdigheter i karriärplanering avses ett antal kompetenser som ger enskilda individer och grupper strukturerade sätt att samla in, analysera, sammanställa och organisera information om sig själva, utbildning och arbetsmarknad." *ELGPN: Lifelong Guidance Policies: Work in Progress 2008–10*, p.23.

Riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning inom arbetsmarknads- och äldresektorn

Detta avsnitt består av tre riktlinjer som omfattar politik för livslång vägledning till vuxna som tillhör arbetsstyrkan och för äldresektorn.

Riktlinje 14. Livslång vägledning av arbetstagare

Definition

Livslång vägledning för arbetstagare omfattar en rad olika lärandeaktiviteter och produkter som gör det möjligt att överblicka den nuvarande arbetssituationen (roll, villkor, innehåll), de kompetenser som han/hon har skaffat sig genom arbete och livserfarenhet, validering av dessa kompetenser samt att planera övergångar till vidareutbildning och arbete samt andra växlingar i livet, t.ex. pensionering.

Verksamhet inom livslång vägledning för arbetstagare kan äga rum på företag i samband med personalutveckling eller inom fackföreningsverksamhet, men det är mer troligt att den erbjuds genom en nationell karriärvägledningstjänst, av de offentliga arbetsförmedlingarna, av specialiserade karriärvägledningenheter eller genom privata leverantörer.⁴⁸ Livslång vägledning för arbetstagare kan också ges av coachningskonsulter och vuxenutbildningscenter (se riktlinje 12 om vuxenstuderande). Internet är den första kontaktpunkten för många vuxna arbetstagare som vill utforska nya utbildnings- och arbetsmöjligheter. Det utgör en rik källa till erfarenhets- och informationsutbyte om karriärutveckling och karriärrådgivning. Informell karriärinformation och rådgivning kan även ske i samband med utbildning på arbetsplatsen, mentorskap och uppföljningssamtal.

Varför är det viktigt?

- Livslång vägledning har ett stort mervärde för arbetstagare, arbetsgivare och beslutsfattare.⁴⁹ Det hjälper arbetstagarna att bibehålla sin anställningsbarhet samt att skaffa sig bättre kvalifikationer genom relevant utbildningsplaner och validering av sitt lärande. Det ger arbetsgivarna personal med bättre färdigheter

och kompetenser. Det stödjer arbetstagarnas yrkesmässiga och personliga utveckling. På arbetsplatsen hjälper det individen och företaget att fatta beslut om utbildning och kompetenshöjning för att kunna anpassa sig till tekniska och företagsmässiga förändringar och hantera övergångarna mellan olika jobb.

- För arbetsgivare är livslång vägledning ett viktigt verktyg för personalutveckling, hålla produktiviteten hos de anställda på en hög nivå, att locka till sig, motivera och behålla duktiga medarbetare och för att säkra personalens kompetensnivå inför kommande kompetensbehov.
- För både arbetsgivare och arbetstagare spelar livslång vägledning en viktig roll i strategier för flexicurity.⁵⁰ Den stödjer omfördelningen av personal i syfte att möta nya affärskrav och hjälper personer som har blivit arbetslösa, både att se över sin kompetensprofil och att utnyttja olika utbildningsmöjligheter och på så sätt höja sin kompetens och förbättra sin anställningsbarhet.
- För beslutsfattare bidrar livslång vägledning för arbetstagare till att öka landets ekonomiska konkurrenskraft genom att främja utvecklingen av en effektiv och kompetent arbetsstyrka, en kunskapsekonomi och ett inkluderande samhälle. Den stödjer arbetsstyrkans anpassningsförmåga och hållbarhet samt målen för återinträde på arbetsmarknaden.⁵¹
- Tjänster för livslång vägledning kan medverka till att skapa medvetenhet om och främja användningen av EU:s mobilitetsverktyg för arbetstagare, t.ex. EURES inom Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, samt öppna utbildningsresurser för arbetskraftsutveckling.

⁴⁸ CEDEFOP (2008). *Career Development at Work: a Review of Career Guidance to Support People in Employment*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

⁴⁹ European Social Partners (2002). *Framework of Actions for the Lifelong Development of Competences and Qualifications*.

⁵⁰ Sultana, R.G. (2012). *Flexicurity: Implications for Lifelong Career Guidance*. Jyväskylä: ELGPN, 2012. Med flexicurity avses ett socialt system mellan arbetsgivare, arbetstagare och regering som främjar ett svagt anställningsskydd i kombination med generös arbetslöshetsersättning och en aktiv arbetsmarknadspolitik, vilket ger arbetsgivarna flexibilitet och arbetstagarna trygghet.

⁵¹ Kommuniké från det Third International Symposium on Career Development and Public Policy, Sydney, Australien, 2006.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- söker sätt att bredda de offentliga arbetsförmedlingarnas roll i att erbjuda livslång vägledning till vuxna arbetstagare
- säkerställer att arbetstagarna har tillgång till vägledning för validering av de kunskaper de skaffat sig genom icke-formellt/informellt lärande, dvs. ger arbetstagarna information och stöd i att analysera kunskaper de skaffat sig på arbetsplatser eller på annat sätt, stödjer dem under ackrediteringsprocessen och ger råd om möjligheter till vidareutbildning inom eller utanför företaget
- stödjer partnersamarbeten inom livslång vägledning av arbetstagare (fackföreningar, yrkesorganisationer, arbetsgivarorganisationer, utbildningsinstitutioner, offentliga och privata arbetsförmedlingar samt lokala organisationer)
- tydliggör fördelarna med livslång vägledning till både arbetsgivare och arbetstagare och gör dem medvetna om de karriärvägledningstjänster som finns tillgängliga
- uppmuntrar företag, särskilt små och medelstora, att erbjuda vägledningsstöd till sina anställda genom att införa incitament, exempelvis att göra livslång vägledning till en avdragsgill utbildningsinsats eller offentligt lyfta fram företag som kan visa exempel på bra vägledningsinsatser
- säkerställer att politik för utveckling av arbetskraft/personal betonar vikten av livslång vägledning och att de som arbetar med personal har den utbildning som krävs
- främjar utvecklingen av färdigheter i karriärplanering hos arbetstagare
- främjar entreprenörskap som ett bra karriäralternativ

- säkerställer att livslång vägledning för arbetstagare tas med i kollektivförhandlingar mellan arbetsmarknadens parter på nationell nivå inom den aktuella sektorn
- tar hänsyn till den roll som den privata sektorn spelar i livslång vägledning av arbetstagare,
- utökar de tjänster som redan finns tillgängliga inom vuxen- och vidareutbildning till att även omfatta vuxna arbetstagare
- uppmuntrar utvecklingen av en nationell strategi som bygger på flera kanaler (telefon, internet, fysiska möten) för vägledning av arbetstagare, med information och rådgivning om vidareutbildning och arbetsmöjligheter, bl.a. öppna utbildningsresurser
- säkerställer att Europeiska området för kompetens och kvalifikationer och arbetsmarknadens internationella dimension presenteras för arbetssökande och arbetstagare som önskar ett karriärbyte, däribland (i Europa) med hjälp av EURES (Europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar) och andra av EU:s mobilitetsverktyg för studerande och arbetstagare.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2008) *Career Development at Work: A Review of Career Guidance to Support People in Employment*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/12936.aspx>. Tillgänglig på engelska och tyska.
- CEDEFOP (2014) *Navigating Difficult Waters: Learning for Career and Labour Market Transitions*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5542_en.pdf.
- CEDEFOP (2014) *Use of Validation by Enterprises for Human Resources and Career Development Purposes*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/23963.aspx>.

- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlen 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning inom arbetsmarknadssektorn. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- Sultana, Ronald G (2012) *Flexicurity: Implications for Lifelong Career Guidance*, ELGPN Concept Note No. 1. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, tyska, grekiska, lettiska och portugisiska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- Europeiska kommissionen (2014) *European Reference Competence Profile for PES and EURES counsellors*, Brussels: Generaldirektoratet för arbetsmarknad, socialpolitik och inkludering.
- Europeiska kommissionen (2011) *European Public Employment Services and Lifelong Guidance, PES to PES Dialogue Analytical Paper*, Brussels: Generaldirektoratet för arbetsmarknad, socialpolitik och inkludering.

Riktlinje 15. Livslång vägledning av arbetslösa vuxna

Definition

Med vägledning för arbetslösa vuxna avses en rad olika aktiviteter och produkter för karriärvägledning som hjälper arbetslösa att förbättra sin anställningsbarhet och ta steget tillbaka in på arbetsmarknaden⁵². Sådan verksamhet omfattar bedömning, profilering eller screening, hjälp med att hantera byten av jobb, coaching i karriärplanering och social kompetens, hjälp med jobbsökning, rådgivning, jobbklubbsprogram, information om arbetsmarknaden och, vid behov, användning av psykometriska tester. Syftet med yrkesvägledning som erbjuds av rådgivare på de offentliga arbetsförmedlingarna är att uppnå en hållbar aktivering och integrering på arbetsmarknaden (bedömning, profilering osv.) av arbetslösa vuxna. De offentliga arbetsförmedlingarna kan erbjuda specialiserad karriärvägledning till personer som söker en mer omfattande lösning, t.ex. arbetslösa ungdomar eller vuxna som önskar gå ett yrkesutbildningsprogram. Karriärvägledning anses vara en av de mest effektiva insatserna för en aktiv arbetsmarknadspolitik. Arbetslösa vuxna är ingen homogen grupp, utan består av flera grupper med olika egenskaper och behov (t.ex. äldre, personer som plötsligt blivit överflödiga, kvinnor som återgår till arbetet efter föräldraledighet, etniska minoriteter, personer med funktionshinder, studenter som söker ett första arbete, unga som har lämnat skolan i förtid och saknar kvalifikationer, långtidsarbetslösa, invandrare) som är i behov av kortsiktigt eller långsiktigt stöd eller åtgärder.

Vägledning riktad till arbetslösa erbjuds främst av de offentliga arbetsförmedlingarna, där privata företag och lokala samhällsorganisationer spelar en målinriktad och uppsökande roll.

Utvecklingen av e-vägledningstjänster (telefon, e-post, webbchatt, SMS) och självbetjäningstjänster gör det möjligt att utveckla tillgången till vägledning på olika nivåer som ett naturligt svar på enskilda personers eller grupperns behov.

Varför är det viktigt?

- Livslång vägledning hjälper arbetslösa vuxna att hantera de negativa psykosociala konsekvenserna av (långtids-) arbetslöshet, möjliggör för dem i att planera sin fortsatta karriär samt hjälper dem undvika misslyckanden och att förlora i anställningsbarhet.
- Livslång vägledning av arbetslösa vuxna medverkar till att bromsa arbetslösheten i stort och då särskilt långtidsarbetslöshet.
- Det stödjer utvecklingen av en kompetent arbetsstyrka som kan möta arbetsmarknadens behov och främjar livslångt lärande.⁵³ Det hjälper vidare till att minska kompetensglappen på arbetsmarknaden.
- Det uppmuntrar till mobilitet, både inom EU och regionalt, och stödjer utveckling av kompetens för anställningsbarhet, särskilt inom Europeiska området för kompetens och kvalifikationer, genom EU:s mobilitetsverktyg för studerande och arbetare samt genom öppna utbildningsresurser.
- Det medverkar till att förkorta tiderna för arbetslöshetsunderstöd och minskar kostnaderna för skattebetalarna. Dessa mål ingår i nationella och europeiska arbetsmarknadsstrategier.

⁵² Europeiska integrerade riktlinjer för genomförandet av Europa 2020-strategin.

⁵³ Europeiska rådet (2010) Riktlinjer för medlemsländernas arbetsmarknadspolitik, Riktlinje nr 8.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- stödjer flexibla och hållbara lösningar för personer med olika social, arbets- och utbildningsbakgrund samt med olika erfarenheter av arbetslöshet, i stället för att fokusera på ett snabbt återinträde på arbetsmarknaden på bekostnad av individens kompetens, intressen och ambitioner
- är lyhörda för mångfald och jämställdhetsperspektivet bland användarna
- främjar ett individuellt hanteringsätt: individuella handlingsplaner för arbetslösa med flera olika hinder, bl.a. genom samarbete med ett antal andra tjänster för att tackla hälsoproblem, personliga problem, familjeproblem, skulder osv.
- integrerar verksamhet för livslång vägledning i både förebyggande och avhjälpande politik som rör arbetslösa
- inför vägledningsstöd i förebyggande åtgärder för att hjälpa personer på väg in i arbetslöshet, t.ex. sådana som har lämnat skolan i förtid utan kvalifikationer, unga som varken arbetar eller studerar och arbetstagare i industrier som är under omstrukturering
- främjar livslång vägledning som ett verktyg i aktiva arbetsmarknadsstrategier. När vägledning av arbetslösa är en obligatorisk del av arbetsmarknadsåtgärderna bör de metoder som används följa kvalitetskriterierna för produkter och tjänster. Karriärutveckling i ett långsiktigt perspektiv bör vara i fokus
- stödjer partnersamarbeten och uppsökande strategier som är anpassade till olika målgrupper av arbetslösa vuxna
- stödjer ett nära samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna och utbildningsinstitutioner
- skapar bättre kopplingar mellan dem som erbjuder livslång vägledning och arbetsgivare, ekonomiska sektorer och fackföreningar

- investerar i vägledningsutbildning av personal i offentliga arbetsförmedlingar
- främjar och stödjer entreprenörskap, egenföretagande, sociala verksamheter och nystart av företag genom information, vägledning och rådgivning
- uppmuntrar vägledningstjänster att använda nationella och europeiska instrument för att identifiera framtida kompetensbrister inom vissa yrken tvärs över och inom sektorer och regioner samt att göra arbetslösa vuxna medvetna om dessa
- stödjer livslång vägledning på olika plan, som (i) lika tillgång till information för alla genom flera olika kanaler, självbetjäning eller med personligt stöd, (ii) analys av användarnas behov, (iii) gruppvis hjälp till dem som behöver genom utbildning i färdigheter i karriärplanering eller genom jobbklubbar, och (iv) individanpassad vägledning för dem som behöver mer hjälp.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2008) *Career Development at Work: A Review of Career Guidance to Support People in Employment*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/12936.aspx>. Tillgänglig på engelska och tyska.
- CEDEFOP (2014) *Navigating Difficult Waters: Learning for Career and Labour Market Transitions*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5542_en.pdf.
- CEDEFOP (2014) *Use of Validation by Enterprises for Human Resources and Career Development Purposes*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/23963.aspx>.
- CEDEFOP (2013) *Return to Work: Work-based Learning and the Reintegration of Unemployed Adults into the Labour Market*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6121_en.pdf.

- CEDEFOP (2013) *Returning to Learning, Returning to Work: Helping Low Qualified Adults out of Unemployment*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9082_en.pdf.
- ELGPN (2012) *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit*. ELGPN Tool No. 1, kapitlen 4 till 7, behandlar tillämpningen av Resource Kit på politik för livslång vägledning inom arbetsmarknadssektorn. Tillgänglig på bulgariska, kroatiska, tjeckiska, holländska, engelska, estniska, finska, franska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, lettiska, litauiska, polska, portugisiska, serbiska och slovenska.
- Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, grekiska, lettiska och portugisiska.
- Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
- Europeiska kommissionen (2011) *European Public Employment Services and Lifelong Guidance, PES to PES Dialogue Analytical Paper*, Brussels: Generaldirektoratet för arbetsmarknad, socialpolitik och inkludering.
- Europeiska kommissionen (2014) *European Reference Competence Profile for PES and EURES counsellors*, Brussels: Generaldirektoratet för arbetsmarknad, socialpolitik och inkludering.

Riktlinje 16. Livslång vägledning av äldre personer

Definition

Med äldre personer avses en bred grupp: äldre heltidsanställda, äldre deltidanställda, äldre arbetslösa personer och pensionärer. Äldre vuxna har specifika problemställningar när det gäller karriär. Vägledningen syftar till att ge dem specialiserad information och rådgivning som syftar till att stödja "aktivt åldrande".⁵⁴ Aktivt åldrande innebär åtgärder med fokus på sysselsättning, oavlönat arbete/socialt deltagande, självständigt boende och möjlighet till aktivt åldrande (individuella och omgivande faktorer).⁵⁵

Allt oftare uppmantras eller tvingas äldre arbetstagare (på grund av underskott i offentliga och privata pensionsfonder) att arbeta längre, fram till eller efter lagstadgad pensionsålder. Den åldrande arbetsstyrkan gör det nödvändigt att se på de äldres behov ur ett livslångt perspektiv, bl.a. pensionering.

För att säkra äldres anställningsbarhet bör vägledningsinsatser för äldre omfatta följande: utveckling av färdigheter i karriärplanering, identifiering av överförbara färdigheter och validering av kompetenser som uppnåtts genom icke-formellt och informellt lärande, information om vidareutbildningsmöjligheter samt individuell rådgivning för att stimulera och stärka deras motivation till att lära och deras möjligheter att byta till ett annat yrke.

Livslång vägledning främjar flexibla övergångar och vägar mellan heltidsarbete och heltidspension. Vägledning med enkel tillgång till information underlättar för förtidspensionärer att identifiera sina förmågor och intressen när det gäller frivilligarbete, sociala insatser och fritidsaktiviteter.

Varför är det viktigt?

- Äldre arbetstagare löper större risk att hamna i långtidsarbetslöshet. Många har haft en mängd olika roller och ansvarsområden genom livet, som påverkar deras karriärval. Karriärvägledning vid rätt tidpunkt kan hjälpa dem fatta meningsfulla beslut med hänsyn till ekonomiska och sociala omständigheter.
- Äldre arbetstagare utgör en viktig källa till arbetslivskunskap och erfarenhet. De spelar en viktig roll i kunskapsöverföringen mellan olika generationer och i vägledningen av yngre arbetstagare.
- Politik för aktivt åldrande bygger på att utnyttja de äldres potential inom avlönat och oavlönat arbete (t.ex. vård av familjemedlemmar, frivilligarbete) och kan ses som en social investering (en aktiv socialpolitik kan medföra positiva resultat, både ekonomiskt och socialt). Karriärvägledning av äldre medverkar på så sätt till att maximera de ekonomiska och sociala resultaten för den här gruppen, på samma sätt som för andra grupper under livscykel.
- Äldre medborgare utgör en allt större del av befolkningen, medan den förvärvsarbetande delen minskar. År 2060 kommer det inom Europeiska unionen att bara finnas två personer i arbetsför ålder (15–64) för varje person över 65 år. Därför behöver politiken säkerställa att medborgarna, i takt med att de blir äldre, kan fortsätta att bidra till ekonomin och samhället och att upprätthålla ekonomiskt välstånd och social sammanhållning. Relevant karriärvägledning av den här åldersgruppen vid rätt tidpunkt kan bidra till att säkra deras fortsatta ekonomiska och sociala delaktighet.
- Livslång vägledning av äldre stödjer EU-kommissionens sociala investeringspaket för tillväxt och inkludering.⁵⁶

⁵⁴ Europeiska rådet (EPSCO) (2012). *Förklaring om Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna*.

⁵⁵ EC-UNECE Policy Brief: *Introducing the Active Ageing Index*, March 2013.

⁵⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1044&newsId=1807&furtherNews=yes>

- Europa 2020-strategin strävar efter att höja sysselsättningsgraden till 75 procent av befolkningen i syfte att förebygga framtida brist på arbetskraft till följd av demografisk utveckling. Detta mål är lättare att nå om äldre får den vägledningsinformation och det stöd de behöver för att kunna bli kvar längre på arbetsmarknaden.
- stödjer utveckling av karriärkompetenser genom hela livet, bl.a. förberedelser för ett aktivt åldrande och för pensionering samt till social och ekonomisk delaktighet under pensionen
- främjar livslång vägledning av äldre genom outsourcing av vägledningstjänsterna till organisationer som samarbetar med äldre
- stödjer kampanjer som fokuserar på sambanden mellan aktivt åldrande och hälsa och som informerar arbetsgivare om hur de kan anpassa sin verksamhet till en åldrande arbetsstyrka och hur karriärvägledning kan vara till hjälp
- stimulerar forskning kring livslång vägledning för aktivt åldrande.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- betraktar äldre som en egen kategori inom mångfaldspolitiken, med tillgång till vägledningstjänster på innovativa sätt t.ex. stöd genom webbaserad karriärvägledning
- stödjer kunskapsöverföring mellan generationer: successionsplanering, engagera äldre kollegor som mentorer och utbildare och dokumentation av kunskaper som har samlats under deras karriär
- engagerar de offentliga arbetsförmedlingarna i aktiv vägledning av äldre
- säkerställer att livslång vägledning ingår i program för vuxenutbildning på offentligt finansierade utbildningsinstitutioner, bl.a. genom förberedelse för ett aktivt åldrande
- ser till att grund- och vidareutbildningen av vägledare och lärare inom yrkesutbildningen även omfattar äldres behov
- stödjer utvecklingen av integrerad eller sammanhållen informations- och vägledningsverksamhet riktad till alla åldrar på nationell, regional och lokal nivå
- uppmuntrar arbetsgivare att hjälpa äldre arbetstagare att hålla sina färdigheter aktuella och bevara sin arbetsförmåga genom livslång vägledning
- stödjer en riktad och integrerad politik utifrån ålder med fokus på allmän utbildning, utveckling av färdigheter, karriärvägledning och -information samt flexibla arbetssätt, bl.a. omplaceringar som syftar att utveckla äldre arbetstagares färdigheter och anpassningsförmåga och på så sätt behålla dem på arbetsmarknaden

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2008) *Career Development at Work: A Review of Career Guidance to Support People in Employment*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/12936.aspx>. Tillgänglig på engelska och tyska.
- CEDEFOP (2014) *Navigating Difficult Waters: Learning for Career and Labour Market Transitions*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5542_en.pdf.
- CEDEFOP (2014) *Use of Validation by Enterprises for Human Resources and Career Development Purposes*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/23963.aspx>.
- CEDEFOP (2013) *Return to Work: Work-based Learning and the Reintegration of Unemployed Adults into the Labour Market*, http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6121_en.pdf. Tillgänglig på franska, tyska, grekiska, italienska, litauiska, polska, portugisiska och spanska.
- CEDEFOP (2012) *Working and Ageing: The Benefits of Investing in an Ageing Workforce*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/20649.aspx>.
- CEDEFOP (2011) *Working and Ageing: Guidance and Counsellors for Mature Learners*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/19076.aspx>.

- CEDEFOP (2015) *Increasing the Value of Age: Guidance in Employers' Age Management Strategies*, Research Paper No. 44 Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5544>.

Social delaktighet: Riktlinjer för policyer och system för livslång vägledning av riskgrupper

Detta avsnitt består av två riktlinjer som omfattar politik för livslång vägledning som syftar till att stödja specifika samhällsgruppers ekonomiska och sociala delaktighet.

Riktlinje 17. Livslång vägledning av unga i riskzonen

Definition

Vägledning av unga i riskzonen består av en rad olika tjänster, åtgärder och aktiviteter som erbjuder karriärutbildning och -vägledning inom den obligatoriska utbildningen (förebyggande), att hålla kvar elever som riskerar att lämna skolan i förtid (förebyggande) eller att hjälpa unga som har lämnat skolan och som varken arbetar eller studerar att återuppta sitt lärande genom lärlingsplatser, utbildning, praktik eller arbete (avhjälpande).

Förebyggande åtgärder i skolorna omfattar karriärutbildning, vägledning och utveckling av färdigheter i karriärplanering genom individuella studieplaner för ungdomar i riskzonen. Förebyggande insatser handlar om ett tidigt agerande, där skolans eller annan personal samt vägledare engageras i ett tidigt skede för att upptäcka och ta kontakt med elever som riskerar att lämna skolan i förtid. Eftersom elever som lämnar skolan i förtid och ungdomar som varken arbetar eller studerar inte är någon homogen grupp som återfinns i samma sociala miljöer, börjar stödet inom livslång vägledning med intervjuer och aktiviteter som hjälper eleverna att reflektera kring sina styrkor, svagheter och förmågor, att identifiera hinder för lärande i skolan och i livet samt att uppmuntra dem till att stanna i skolan, välja en lärlings- eller annan utbildningsväg. Ett tidigt agerande innebär även att involvera deras familjer och intressegrupper.

Livslång vägledning (avhjälpande) genom vägledningstjänster, arbetsförmedlingar eller olika sociala tjänster kan hjälpa personer som lämnat skolan i förtid och som varken arbetar eller studerar att utnyttja alla relevanta informationskanaler och ge dem individuell och skraddarsydd rådgivning, så att de förstår förhållandet mellan deras egna intressen, förmågor och villkor och möjliga utbildnings- och arbetsmöjligheter.

Uppföljning av unga som har lämnat skolan i förtid omfattar även vägledningshjälp med att skapa individuella handlingsplaner och med att klara nästa steg.

Varför är det viktigt?

- Det är välbekant och påvisat inom EU att unga som lämnar skolan i förtid utan kvalifikationer löper större risk att hamna i långtidsarbetslöshet.
- De ekonomiska och sociala kostnaderna för ungdomsarbetslösheten är höga: motsvarande 1,2 procent av BNP och en årlig förlust på 153 miljarder euro inom hela EU.⁵⁷
- De långsiktiga ekonomiska och sociala kostnaderna för både individer och skattebetalare till följd av att unga lämnar skolan i förtid utan kvalifikationer ackumuleras under hela livet. Förebyggande åtgärder i ett tidigt skede kan kraftigt minska kostnaderna.
- Ungdomar som lämnar skolan i förtid och saknar kvalifikationer påverkar de tre huvudsakliga målen för EU 2020-strategin: att andelen unga som lämnar skolan i förtid ska ligga under 10 procent, att 75 procent av åldersgruppen 20–64 ska vara i arbete och att minst 20 miljoner personer ska lyftas ut ur fattigdom och social exkludering.
- Livslång vägledning är en avgörande framgångsfaktor när det gäller att uppfylla ungdomsgarantin, där "alla unga under 25 år inom en period av fyra månader efter att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik av god kvalitet".⁵⁸ Med "erbjudande av god kvalitet" avses särskilt erbjudande om personlig vägledning och utveckling av en individuell handlingsplan som leder till sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsplats eller praktik.

⁵⁷ Eurofound (2012). *NEETs – Young People Not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe*. Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå.

⁵⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm

Vad är god praxis?

Politik och system som

- säkerställer att livslång vägledning utgör en del av skolornas strategier för att upptäcka och stödja elever som riskerar att lämna skolan i förtid och/eller som har lämnat skolan utan kvalifikationer för att hjälpa dem förstå fördelarna med att stanna i skolan eller att skapa ett avslut som möjliggör att de kan slutföra en grundskole- eller gymnasieutbildning senare i livet
- främjar färdigheter i karriärplanering genom skolundervisningen, bl.a. genom erfarenhetsbaserat lärande för ungdomar i riskzonen
- stödjer en övergripande strategi för unga i riskzonen, bl.a. system för ungdomsgarantin och tidigt agerande av skol- och annan personal, inklusive vägledare
- säkerställer att livslång vägledning är en del av samhällsbaserade tjänster som erbjuds på lättillgängliga ställen, avsedda för unga som lämnat skolan i förtid och utformade så att användarna kan identifiera sig med personalen och känna sig hemma i miljön
- engagerar sig i samhällsgrupper där många lämnar skolan i förtid för att stötta unga i riskzonen att stanna i skolan, alternativt unga som redan lämnat skolan att återuppta sin utbildning eller hitta arbete
- använder sig av uppsökande verksamhet (på platser där ungdomar samlas) och erbjuder livslång vägledning till unga i riskzonen genom vuxna som är i daglig kontakt med ungdomar
- säkerställer att alla unga som lämnar skolan i förtid har en individuell handlingsplan för vidareutbildning, arbete och andra livsmål
- säkerställer att skolan följer upp elever som lämnat skolan i förtid och erbjuder livslång vägledning, när så krävs och är möjligt, under upp till två år efter att eleven har lämnat skolan
- utvecklar strategier för tidigt agerande genom att arbeta med eller genom elevernas familjerna, träffa dem i deras hem och organisera stöd, t.ex. i form av läxklubbar
- ser till att all personal som arbetar med unga i riskzonen får relevant utbildning
- säkerställer att livslång vägledning ingår i andra chansens utbildningsprogram för unga i riskzonen
- Eftersom utgångspunkten för ungdomsgarantin är att man registrerar sig hos den offentliga arbetsförmedlingen måste arbetsförmedlingen kunna ge ungdomar som varken arbetar eller studerar individuell vägledning och hjälp med att skapa en handlingsplan, där skraddarsydd åtgärder i ett tidigt skede ingår, baserad på principen om ömsesidigt ansvar; ge fortsatt uppföljning för att motverka långtidsarbetslöshet samt säkra en utveckling mot utbildning eller arbete,
- främjar ett individuellt hanteringssätt: individuella handlingsplaner för ungdomar med flera olika hinder, bl.a. genom samarbete med ett antal andra tjänster för att tackla hälso- problem, personliga problem, familjeproblem, brottslighet osv
- är lyhörda för mångfald och jämställdhetsperspektivet bland användarna
- involverar arbetsmarknadens parter på alla nivåer med att utforma och implementera politik som vänder sig till ungdomar, bl.a. information om möjligheter på arbetsmarknaden och lärlingsplatser
- stärker partnersamarbeten mellan arbetsgivare, skolor och vägledningstjänster för att förbättra möjligheterna till sysselsättning, lärlingsutbildning och praktik för ungdomar
- uppmuntrar skolor, yrkesutbildningsinstitutioner och arbetsförmedlingar att främja och kontinuerligt erbjuda vägledning inom entreprenörskap och egenföretagande för ungdomar

- förbättrar grund- och vidarebildning av rektorer, lärare och vägledare så att de kan arbeta ämnesövergripande och upptäcka elever som riskerar att lämna skolan i förtid och ge stöd i rätt tid
- främjar samarbete och samordning mellan alla organisationer och tjänster som erbjuder vägledning i skolor, även skolpersonal som ger vägledning, offentliga arbetsförmedlingar, ungdomsledare, socialarbetare och samhällsarbetare, i syfte att maximera effekterna av stödet till unga i riskzonen och ge dem trovärdig och sammanhängande hjälp
- stärker samarbetet mellan arbetsförmedlingar, de som erbjuder livslång vägledning, utbildningsinstitutioner och stödtjänster för ungdomar
- använder de finansieringsmöjligheter som erbjuds under Europeiska sammanhållningsfonden för 2014–20 för att skapa vägledningstjänster inom ramen för ungdomsgarantin.

Resurser för beslutsfattare

- Oomen, Annemarie and Plant, Peter (2014) *Early School Leaving and Lifelong Guidance, ELGPN Concept Note No. 6*. Tillgänglig på engelska och portugisiska.
- Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, grekiska, lettiska och portugisiska.
- Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.
- ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.

Riktlinje 18. Livslång vägledning för missgynnade grupper

Definition

Denna riktlinje avser målinriktade tjänster och produkter för livslång vägledning som syftar till att hjälpa de mest marginaliserade och missgynnade grupperna att finna sin plats i samhället genom utbildning, arbete eller andra former av delaktighet. Grupperna omfattar personer med särskilda behov, funktionshindrade, invandrare och flyktingar och barn till dessa samt andra vars personliga, ekonomiska, sociala, kulturella eller språkliga omständigheter utgör ett hinder för att de ska få tillgång till utbildning och arbete och för ett aktivt medborgarskap. Livslång vägledning kan bestå av

- vägledning som ges av socialarbetare, arbetskonsulenter, rehabiliteringsrådgivare och kontaktpersoner för att lösa komplexa problem (personliga, hälsorelaterade eller sociala)
- karriärvägledning, yrkesvägledning
- uppsökande strategier för att hjälpa människor tillbaka in i systemet, bl.a. genom information och vägledning på platser där människor kan nås, t.ex. kulturcentrum för etniska gemenskaper.

Aktiviteter och produkter för livslång vägledning kan ingå i uppsökande verksamhet och/eller särskilda utbildningsprogram och i stödet för övergångar till lärande och arbete.

Varför är det viktigt?

- Olika samhällsgrupper har skiftande förmåga att hitta information om möjligheter till utbildning och arbete, att tolka informationen, att fatta och genomföra meningsfulla och lyckade beslut. Utan extra stöd kan deras redan svåra vägar genom lärande och arbete bli ännu svårare. Livslång vägledning kan stödja och utveckla deras förmåga att tackla utmaningarna.

- Alla medborgare har möjlighet att bidra till samhällets sociala och ekonomiska välbefinnande. Marginalisering och utestängning har sociala och ekonomiska kostnader, t.ex. hälsa och rättvisa. Insatser som sätts in vid rätt tidpunkt och i förebyggande syfte genom specialiserad karriärvägledning stödjer det allmännas bästa och kan minska de långsiktiga kostnaderna för samhället i stort.
- Karriärvägledning kan hjälpa personer som riskerar att hamna utanför samhället eller redan befinner sig där genom att sätta dem i kontakt med institutioner som kan ge stöd, hjälpa med att återfå motivationen, erbjuda vägledning och rådgivning samt utarbeta individuella handlingsplaner med konkreta åtgärder, bl.a. utbildning om så behövs.
- Livslång vägledning kan ge utsatta samhällsgrupper hopp och en positiv syn på framtiden. Många sådana grupper har en tendens att inte känna till och/eller vara motvilliga till att använda tjänster och produkter som erbjuds av formella institutioner. Det är nödvändigt att utarbeta nya sätt för att nå ut till dessa grupper för att nå så många som möjligt.

Vad är god praxis?

Politik och system som

- är lyhörda för mångfald och jämställdhetsperspektivet bland användarna
- prioriterar den livslånga vägledningens roll som ett verktyg för social rättvisa och social delaktighet
- främjar flera olika angreppssätt (t.ex. genom mentorer, handledare, familjer, särskilda grupper och grupp nätverk, t.ex. invandrare eller institutioner/föreningar för funktionshindrade) för att hjälpa missgynnade grupper att övervinna sina svårigheter eller sin motvilja att vända sig till formella vägledningstjänster för att få hjälp

- involverar de här grupperna och deras företrädare i utformning, planering, genomförande och uppföljning av tjänster och produkter för livslång vägledning efter deras särskilda styrkor och behov
 - ökar de här gruppernas kapacitet genom att utbilda några av deras ledare till kontaktpersoner inom livslång vägledning
 - stödjer samarbete med institutioner och organisationer som har erfarenhet av att arbeta med missgynnade grupper och ökar deras vägledningsförmåga
 - säkerställer att de som erbjuder livslång vägledning har den utbildning som krävs för att kunna arbeta effektivt med dessa grupper, inkl. utbildning i kulturalitet och i kulturkänslig vägledning och rådgivning
 - stödjer insamling och analys av data om användning, nöjdhet och resultat beträffande tjänster och produkter för livslång vägledning av missgynnade grupper.
- Hughes, Deirdre and Borbély-Pecze, Tibor Bors (2012) *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand*, ELGPN Concept Note No. 2. Tillgänglig på kroatiska, holländska, engelska, grekiska, lettiska och portugisiska.
 - Borbély-Pecze, Tibor Bors and Hutchinson, Jo (2013) *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance*, ELGPN Concept Note No. 4. Tillgänglig på kroatiska, engelska, tyska, lettiska och portugisiska.
 - Oomen, Annemarie and Plant, Peter (2014) *Early School Leaving and Lifelong Guidance* ELGPN Concept Note No. 6. Tillgänglig på engelska och portugisiska.
 - ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)*.
 - ELGPN (2015) ELGPN Tool No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance*.
 - Launikari, M. and Puukari, S (Editors) (2005) *Multicultural Guidance and Counselling – Theoretical Foundations and Best Practices in Europe*, <http://ktl.jyu.fi/img/portal/5258/BookMulticulturalGuidance.pdf>.

Resurser för beslutsfattare

- CEDEFOP (2014) *Valuing Diversity: Guidance for the Labour Market Integration of Migrants*, Working Paper No. 24, Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/6124>.
- CEDEFOP (2013) *Guidance for Immigrants: The Labour Market Potential of Diversity, Presentations and papers from a peer learning event*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/events/22313.aspx>.
- CEDEFOP (2013) *Empowering Vulnerable Adults to Tackle Labour Market Challenges*, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/21318.aspx>.

BILAGA 1.

ELGPN-verktyg som stödjer en implementering av riktlinjerna

ELGPN-verktyg nr 1. *Lifelong Guidance Policy Development: A European Resource Kit* presenterar vägar till politiska lösningar för de fyra nyckelteman som identifieras i 2008 års EU-rådsresolution om livslång vägledning:

- Färdigheter i karriärplanering.
- Tillgång, bl.a. till ackreditering av tidigare erfarenhetsbaserat lärande.
- Instrument för samarbete och samordning för utveckling av vägledningspolitik och -system.
- Kvalitetssäkring och evidensbas för utveckling av politik och system.

ELGPN Tools No. 2. *Lifelong Guidance Policy Development – Glossary* utgör en gemensam samling definitioner inom livslång vägledning (LLG) samt relaterad vägledningsterminologi, antagna av medlemmarna i ELGPN i syfte att stödja användning och översättning av samtliga ELGPN-verktyg och -material.

ELGPN Tools No. 3: *The Evidence Base on Lifelong Guidance: A Guide to Key Findings for Effective Policy and Practice* av Tristram Hooley: sammanfattar internationell forskning kring effekterna av livslång vägledning, bl.a. ekonomiska, sociala, utbildnings- och arbetsmarknadssrelaterade resultat.

ELGPN Tools No. 4: *Designing and Implementing Policies Related to Career Management Skills (CMS)* presenterar lösningar för utveckling och implementering av politik för färdigheter i karriärplanering.

ELGPN Tools No. 5: *Strengthening the Quality Assurance and Evidence-base of Lifelong Guidance* presenterar material ämnat att vara till nytta för beslutsfattare i diskussioner och åtgärder som syftar till en kontinuerlig förbättring av politik och praxis inom livslång vägledning, med fokus på att stärka utvecklingen av system för kvalitetssäkring och evidensbaserad politik.

Dessutom har ELGPN tagit fram Concept Notes (korta rapporter) och en forskningsrapport som analyserar och diskuterar problemställningar som rör utveckling av politik för livslång vägledning:

ELGPN Concept Note No. 1 – *Flexicurity: Implications for Lifelong Career Guidance* av Ronald G. Sultana.

ELGPN Concept Note No. 2 – *Youth Unemployment: A Crisis in Our Midst – The Role of Lifelong Guidance Policies in Addressing Labour Market Supply and Demand* av Deirdre Hughes och Tibor Bors Borbély-Pecze.

ELGPN Concept Note No. 3 – *Career Management Skills: Factors in Implementing Policy Successfully* av Dorianne Gravina och Miha Lovšin.

ELGPN Concept Note No. 4 – *The Youth Guarantee and Lifelong Guidance* av Tibor Bors Borbély-Pecze och Jo Hutchinson.

ELGPN Concept Note No. 5 – *Work-based Learning and Lifelong Guidance Policies* av Tibor Bors Borbély-Pecze och Jo Hutchinson.

ELGPN Concept Note No. 6 – *Early School Leaving and Lifelong Guidance* av Annemarie Oomen och Peter Plant.

ELGPN Concept Note No. 7 – *Career Guidance in Initial and Continuous Teacher Training*.

NVL/ELGPN Concept Note: *A Nordic Perspective on Career Competences and Guidance* av Rie Thomsen.

ELGPN Research Paper No. 1 – *An Analysis of the Career Development Items in PISA 2012 and of their Relationship to the Characteristics of Countries, Schools, Students and Families* av Richard Sweet, Kari Nissinen och Raimo Vuorinen.

EUROPEAN LIFELONG GUIDANCE POLICY NETWORK (ELGPN) aims to assist the European Union Member States (and the neighbouring countries eligible for the Erasmus+ Programme) and the European Commission in developing European co-operation on lifelong guidance in both the education and the employment sectors. The purpose of the Network is to promote co-operation and systems development at member-country level in implementing the priorities identified in EU 2020 strategies and EU Resolutions on Lifelong Guidance (2004; 2008). The Network was established in 2007 by the Member States; the Commission has supported its activities under the Lifelong Learning Programme and the Erasmus+ Programme.

SYFTET MED DESSA RIKTLINJER är att ge råd och referenspunkter för politik och system inom livslång vägledning som spänner över utbildning, sysselsättning och sociala frågor i syfte att förbättra EU-medborgarnas färdigheter i karriärutveckling och stärka vägledningstjänster och karriärverktyg. Riktlinjerna syftar även till att visa hur samstämmighet i vägledningspolitik och vägledningssystem bidrar till att medlemsländerna når målen för sin utbildnings-, sysselsättnings-, ungdoms- och socialpolitik. Riktlinjerna kan användas av beslutsfattare och utvecklare, arbetsmarknadens parter, civilsamhället, olika slags tjänster för karriärvägledning, vägledare och utbildare av vägledare. Detta verktyg sammanfattar det utvecklings-arbete som har bedrivits av medlemmarna i ELGPN under perioden 2007–2015.

ELGPN står för ett stort utvecklingsarbete som stödjer nationell politik kring livslång vägledning i Europa. Nätverket består idag av 30 medlemsländer (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IS, IT, LV, LT, LU, MT, NL, NO, PL, PT, RO, RS, SE, SI och SK) samt CH som observatör. Deltagarländerna utser sina representanter i nätverket som består av både statliga och icke-statliga aktörer. Som ett medlemsstatsdrivet nätverk utgör ELGPN en innovativ form av den öppna samordningsmetoden för samarbete inom Europeiska unionen (EU).

